

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ГЛУХІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ОЛЕКСАНДРА ДОВЖЕНКА

На правах рукопису

Кафедра технологічної
і професійної освіти

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА
ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРАЄКТОРІЙ УЧНІВ СТАРШОЇ
ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Спеціальність: 014 Середня освіта

Предметна спеціальність: 014.10 Середня освіта (Технології)

Виконав:

Садовець В.В.,
магістрант 62бМ –Т групи,
факультету технологічної і
професійної освіти

Науковий керівник:

канд. пед. наук, доц.
Зінченко В.П.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРАЄКТОРІЙ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ	
1.1. Формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів як основа технологічної освіти	6
1.2. Особливості формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів в умовах дистанційного навчання	18
1.3. Індивідуальна освітня траєкторія учня старшої школи на уроках технологій	27
1.4. Організаційно-педагогічні умови формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників	36
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ УЧНІВ	
2.1. Методичні рекомендації щодо формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів профільної школи в умовах дистанційного навчання	46
2.2. Календарно-тематичне планування уроків до навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»	61
2.3. Розроблення системи уроків	67
2.3. Експериментальна перевірка та узагальнення результатів дослідження процесу формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів	84
ВИСНОВКИ	94
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	96
ДОДАТКИ	103

ВСТУП

Сучасні зміни у світовій спільноті вимагають виховання нового покоління молоді, здатного швидко адаптуватися до сьогоденних умов, мислити творчо та досягати професійних успіхів. Це завдання підтримує оновлення та вдосконалення системи освіти, де ключову роль відіграє індивідуалізація навчання у закладах загальної середньої освіти. Такий підхід сприяє залученню учнів до навчального процесу, враховуючи їхні інтереси та потреби, а також формує особистість у дусі ідеї «сродної праці» Г. Сковороди. На початку XXI століття з'явилися нові методи навчання, орієнтовані на розвиток індивідуальних здібностей учнів, щоб зробити освіту більш функціональною, особистісно спрямованою та ефективною. Організація індивідуальної траєкторії залишається важливим і актуальним питанням.

Метою індивідуалізації навчання в старшій школі є здобуття повної загальної середньої освіти з акцентом на розвиток інтересів і здібностей учнів, задоволення їхніх пізнавальних потреб і спрямування на майбутню професію та життєві плани. Це передбачає створення індивідуальної освітньої траєкторії для кожного учня. Вагомий внесок у вирішення цих питань зробили праці В. Гузеєва, С. Рягіна та О. Савченко, які розглядають проектування змісту старшої школи на основі національних стандартів. Теоретичні й методичні аспекти індивідуалізації навчання розкривають С. Гончаренко, В. Орлов, А. Хуторський, Ю. Мальований.

А. Пінський, Г. Дорофєєв, М. Бурда досліджують інтеграцію освітнього процесу. Особливості індивідуального розвитку учнів та психологічні основи навчання висвітлюють В. Давидов, Л. Занков, Л. Божович, В. Моляко, С. Максименко, С. Рубінштейн. Питання впровадження індивідуальних освітніх траєкторій, методи їх реалізації та особливості проектування розглядали у своїх працях Т. Ковальова, О. Воронцов, М. Махмутов, Ю. Бабанський, К. Олександров, А. Кирсанов, Н. Суртаєва, Н. Рибалкіна,

А. Хуторський, О. Тубельський, Е. Рабунський, І. Якиманська, Г. Прозументова, Є. Ямбург та інші.

Водночас залишаються невирішеними аспекти організації індивідуальної освітньої діяльності в школі. Основними завданнями освітніх закладів є забезпечення навчальної мобільності та різноманітних форм діяльності, збереження особистісно-гуманістичних цінностей, створення організаційної структури, яка сприяє розвитку здібностей учнів через практичні види діяльності та постійне зростання їх творчого потенціалу. Це передбачає створення освітнього середовища, яке підтримує самореалізацію, соціалізацію та розвиток інформаційної культури знань учнів.

Зважаючи на все вище зазначене, можна стверджувати, що тема нашого дослідження: **«Формування індивідуальних траєкторій учнів старшої школи у процесі технологічної освіти»**, є досить актуальною.

Мета роботи полягає в теоретичному обґрунтуванні методики формування індивідуальних траєкторій учнів старшої школи у процесі технологічної освіти.

Для досягнення мети у ході написання магістерської роботи пбленнямоставлені наступні **завдання**:

1. Охарактеризувати особливості формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів на уроках технологій.
2. Визначити сутність та значення індивідуальних освітніх траєкторій у процесі технологічної освіти старшокласників.
3. Розробити методику формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів старшокласників на уроках технологій.
4. Виконати планування проектно-технологічної діяльності старшокласників.
5. Дослідити стан ефективність методики формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів у процесі проектно-технологічної діяльності.

Об'єктом дослідження є освітній процес з технологій у старшій школі.

Предметом дослідження є методика формування індивідуальних траєкторій учнів старшої школи у процесі технологічної освіти.

Методи дослідження: теоретичні: аналіз і синтез наукової, навчально-методичної літератури, що надало змогу зіставити різні погляди на досліджувану проблему; емпіричні: цілеспрямоване та систематичне спостереження, анкетування, тестування, педагогічний експеримент, за допомогою якого ми виявили результативність експериментальної роботи, установили ефективність розробленої програми дослідження; статистичні: здійснення аналізу емпіричних даних.

Практичне значення дослідження полягає у його безпосередньому застосуванні в освітньому процесі закладу загальної середньої освіти при організації проектно-технологічної діяльності старшокласників.

Структура роботи. Магістерська робота містить вступ, основну частину з двох розділів, загальні висновки, перелік використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ТРАЄКТОРІЙ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ

1.1. Формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів як основа технологічної освіти

Нещодавно було здійснено комплекс заходів з реформування освіти, спрямованих на її вдосконалення, підвищення доступності та конкурентоспроможності. Оновлення змісту освіти сприяло кращій організації уроків. По-перше, розроблено новий Державний стандарт для початкової, базової та повної загальної середньої освіти [27]. По-друге, створено нові навчальні програми, підручники, а також запроваджено інклюзивні заняття для учнів з особливими потребами та навчання у старших класах. По-третє, освітні установи, зокрема професійно-технічні та загальноосвітні заклади, забезпечуються новими комп'ютерами з доступом до Інтернету. По-четверте, триває вдосконалення зовнішнього незалежного оцінювання результатів навчання випускників шкіл.

Для забезпечення високого рівня освітньої діяльності важливо враховувати інтереси, індивідуальні та вікові особливості учнів, а також їхні потреби. На уроках слід використовувати дидактичні засоби, адаптувати мету, форму, структуру та зміст освітнього процесу, створювати умови для розвитку шляхом поєднання зовнішніх та внутрішньошкільних форм організації освітньої діяльності.

Індивідуалізація навчання здійснюється шляхом вибору учнями певного напрямку, який відповідає їхнім особистим інтересам та схильностям, і реалізується в окремих класах. Головною перевагою цього підходу є орієнтація на індивідуальні потреби, здібності та життєві плани учнів старшої школи, зокрема 10-11 класів. Такий підхід дозволяє створити освітнє середовище, яке максимально відповідає майбутнім професійним намірам учнів, сприяючи їхньому усвідомленому вибору професійного шляху.

Загалом, учні обирають профіль, що їм цікавий, що дозволяє вивчати предмети на глибшому рівні. Завдяки цьому навчання стає більш цілеспрямованим та результативним. Крім того, ефективність індивідуального навчання підвищується завдяки новим педагогічним цілям, які зумовлюють підвищення кваліфікації вчителів та оновлення матеріально-технічного і навчально-методичного забезпечення.

Попри численні переваги, такий вид навчання має і деякі недоліки. Серед основних викликів є необхідність висококваліфікованих кадрів, які здатні глибоко й професійно викладати профільні дисципліни, що інколи обмежено через нестачу ресурсів. Додатково, потрібна значна матеріально-технічна база, що включає сучасне обладнання, підручники та дидактичні матеріали, відповідно до профілю. Деякі учні можуть відчувати труднощі з вибором профілю, якщо їм бракує знань про майбутні професії або їхні інтереси ще не остаточно сформовані, що також потребує підтримки з боку школи та психологічної служби:

У старшій школі учням пропонується вибір із трьох навчальних профілів, однак не завжди ці варіанти відповідають індивідуальним потребам, інтересам та бажанням учнів.

Після 9-го класу чимало учнів залишають школу або переходять до інших закладів, що призводить до зменшення кількості учнів та класів у старшій школі. Це особливо впливає на тих, хто хотів би навчатися за конкретним профілем, але не може цього зробити через недостатню кількість учнів.

Важливо враховувати, що більшість учнів ще не мають остаточно визначеної професійної мети. Деякі з них не можуть об'єктивно оцінити свої здібності та можливості, що впливає на їхню успішність у навчанні, і, оскільки змінити профіль у 10-11 класах неможливо, таке навчання не завжди є максимально ефективним.

Не всіх учнів влаштовує, що одні предмети викладаються на базовому рівні, а інші – поглиблено, оскільки це зменшує час на підготовку до ЗНО.

Профільне навчання хоча й забезпечує диференціацію, не дає учням можливості вибудувати індивідуальну освітню траєкторію. Немає типового плану, що дозволив би одночасно поглиблено вивчати природничо-математичні дисципліни та англійську мову.

Після закінчення дев'ятого класу учні стикаються з необхідністю адаптуватися до нового класного колективу, що для деяких стає стресом, оскільки припиняється спілкування з колишніми ровесниками, і не всі учні легко адаптуються до нового середовища.

Іноді школа не може відкрити певний профіль через певні обставини, що змушує учнів змінювати не лише клас, а й навчальний заклад, що може мати негативні наслідки.

Таким чином, організація індивідуального навчання має як переваги, так і недоліки. З огляду на це, необхідно вдосконалювати форми освітньої діяльності, особливо в частині організаційних аспектів.

Педагогічний колектив школи розробив і впровадив модель організації освітнього процесу, що ефективно функціонує в умовах профільного навчання. Ця структурно-функціональна модель, яка пройшла теоретичне обґрунтування та апробацію в освітній практиці, створює умови для побудови індивідуальної освітньої траєкторії кожного учня. Вона сприяє не лише розвитку особистісного потенціалу, але й формуванню стійких морально-духовних принципів, активної громадянської позиції та високої культурної свідомості. Модель також спрямована на максимальну самореалізацію учнів, що підтримує їхню активну участь у житті суспільства та формує відповідальне ставлення до майбутнього.

Основою цієї моделі є організація професійної підготовки учнів, яка охоплює широкий динамічний контингент школярів, зацікавлених у різних напрямках навчання. Вона передбачає систему курсів за вибором, що доповнює вивчення загальноосвітніх дисциплін і дозволяє учням отримувати базову підготовку поряд із профільним навчанням. Завдяки поєднанню загальноосвітніх предметів із курсами за вибором, учні можуть формувати

індивідуальні освітні траєкторії відповідно до своїх інтересів і життєвих цілей, що забезпечує гнучкість та адресність освітнього процесу для різноманітних потреб та здібностей старшокласників.

Курси для старшокласників сприяють створенню більш сприятливих умов для задоволення освітніх потреб кожного учня. На етапах підготовки та діагностичного дослідження в експериментальній роботі педагогічний колектив проводить детальний аналіз наявного педагогічного досвіду з теми дослідження [23, 47, 53].

Це дозволило нам визначити основні теоретичні засади за такими напрямками: розробка теоретико-концептуальних основ формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів багатoproфільної школи, створення функціональних моделей профільного навчання в умовах нових національних освітніх стандартів, розробка компетентнісно-орієнтованих моделей для старшокласників багатoproфільних навчальних закладів, технічний процес проектування й реалізації індивідуалізованих освітніх траєкторій, діагностика освітніх потреб, здібностей та інтересів учнів, а також планування психологічного супроводу профільного навчання.

Індивідуальна освітня траєкторія визначається як підхід, орієнтований на реалізацію особистісного потенціалу кожного учня в навчальному процесі, що передбачає: засвоєння змісту освітніх стандартів; підтримку розвитку індивідуальних здібностей; вивчення дисциплін старшокласниками на високому рівні, орієнтацію на професійне самовизначення та забезпечення умов для безперервної освіти у майбутній професійній діяльності.

Індивідуальна освітня траєкторія характеризується рядом особливостей, як:

1. У освітньому процесі необхідно враховувати індивідуальні потреби, особливості та здібності кожного учня, особливо талановитих, обдарованих і розумних дітей, щоб забезпечити максимальне розкриття їхнього потенціалу.

2. Учні повинні мати можливість активно брати участь у визначенні форм, методів та змісту навчальної діяльності, щоб краще відповідати їхнім інтересам і сприяти їхній особистій залученості та мотивації.
3. Учням варто надати можливість поглиблювати та розширювати програмний матеріал у рамках навчальної програми, що дасть їм простір для розвитку знань і навичок за межами стандартного навчального плану.
4. Навчальна програма має бути гнучкою, забезпечуючи адаптацію до змін у потребах і можливостях учнів, що досягається завдяки регулярній діагностиці та самодіагностиці, дозволяючи вчасно виявляти прогалини у знаннях і спонукати до самопізнання.
5. Велика увага приділяється розвитку ключових компетентностей, зокрема інформаційно-пізнавальної, комунікативної та самоосвітньої, щоб підготувати учнів до самостійного навчання, спілкування та адаптації в сучасному інформаційному середовищі.
6. Навчальний процес має підтримувати самовдосконалення і самоактуалізацію учня, стимулюючи розвиток його особистих якостей, інтересів та схильностей, що сприяє особистісному зростанню.
7. Роль педагога змінюється на підтримуючу та координуючу, коли вчитель виступає як консультант, супроводжувач, координатор і тьютор, сприяючи розвитку самостійності учня.
8. Важливим завданням є підтримка особистісного розвитку дитини, створення умов для розвитку її потенціалу та формування інтересу до навчання, що сприяє її цілісному зростанню та самореалізації.

Побудова та завершення індивідуальної освітньої траєкторії є результатом спільної роботи вчителя та учня, що передбачає врахування інтересів, потреб і можливостей кожного старшокласника.

Індивідуальна освітня траєкторія для старшокласників:

а) розробляється з урахуванням загальних вимог навчального плану та індивідуальних особливостей учня, щоб забезпечити поступове та всебічне опанування знань;

б) формується самим учнем за активної підтримки класного керівника, батьків, предметних учителів, шкільного психолога та адміністрації навчального закладу, що дозволяє створити сприятливі умови для особистісного розвитку;

в) містить такі компоненти:

- навчальні цілі та завдання – визначаються відповідно до особистих інтересів учня та освітніх стандартів;
- основні навчальні предмети та курси за вибором – обираються відповідно до бажаного профілю навчання та майбутньої професійної орієнтації;
- платні послуги та факультативи – дають можливість поглиблено вивчати певні дисципліни чи розвивати додаткові навички;
- індивідуальні консультації – організовуються для підтримки засвоєння матеріалу, враховуючи особливості кожного учня;
- методи та форми навчання – підбираються з урахуванням індивідуальних стилів навчання та темпу освоєння матеріалу;
- доступ до освітніх ресурсів і проєктів – учень має можливість обирати ресурси для самостійної роботи та участь у проєктах для поглиблення знань;
- результати навчальної діяльності та строки виконання – встановлюються конкретні цілі та проміжки часу для досягнення результатів;
- громадська активність – включає можливості участі у діяльності як у межах навчального закладу, так і за його межами, що сприяє соціальній інтеграції та розвитку громадянської свідомості.

Цей підхід дозволяє учням активно будувати свій освітній шлях і досягати цілей, адаптуючись до власних потреб та обставин.

Основними учасниками освітнього процесу є пари взаємодії "учень – вчитель-предметник", "учень – психолог" та "учень – завуч". Кожен із цих суб'єктів відіграє важливу роль у підтримці учня та розвитку його навчальної траєкторії.

Батьки також повинні активно залучатися до освітнього процесу своїх дітей, що передбачає їхню взаємодію з учителем-предметником, класним керівником, психологом і, за необхідності, з директором школи або завучем. Така співпраця дозволяє батькам розуміти навчальні потреби дитини та підтримувати її навчальний розвиток.

Впровадження індивідуалізованих освітніх траєкторій для учнів під час професійної підготовки передбачає створення персоналізованих освітніх маршрутів, які відповідають особистим інтересам, здібностям і цінностям кожного учня. Це включає визначення індивідуальних цілей, оптимальних методів навчання, а також вибір ресурсів і проєктів, що сприяють розвитку професійних навичок та особистісного потенціалу:

1. Засвоєння дисциплін базового рівня – основа освітнього процесу, що забезпечує всебічний розвиток та підготовку до подальшого профільного навчання подальшої освітньої діяльності.
2. Вибір бажаного профілю та його глибоке вивчення – надає учням можливість заглибитися в обрану сферу, підвищуючи компетентність і впевненість у виборі майбутньої спеціалізації.
3. Організація самоосвітньої діяльності за індивідуальним планом – сприяє формуванню навичок самостійного навчання, що розвиває відповідальність і сприяє самоконтролю у навчанні.
4. Участь у конкурсах, захист наукових робіт МАН, олімпіадах та виконання творчих індивідуальних проєктів – надає можливість розвивати креативні здібності, набувати досвід публічного виступу, захищати свої роботи та отримувати визнання.

5. Організація освітньої діяльності під час літніх шкіл – дозволяє учням поєднувати навчання з літнім відпочинком, збагачуючи їхні знання та навички в обраній сфері.
6. Підготовка старшокласників до вступу у заклади вищої освіти, планування діяльності, пов'язаної з вибором майбутньої професії – створює чітке уявлення про подальший професійний шлях та підвищує їхню готовність до успішного вступу.

Завдяки впровадженню індивідуальної освітньої траєкторії учень стає активним і зацікавленим учасником освітнього процесу. Він створює власний шлях до саморозвитку, змінюється на краще, покращує самооцінку, відчуває особисту успішність та прогрес, що мотивує його до оволодіння новими знаннями та навичками. Цей підхід сприяє розвитку самостійності, інтелектуального зростання і формуванню поваги до власних досягнень.

Щоб забезпечити кожного учня необхідними умовами для розвитку індивідуальної освітньої траєкторії, необхідно:

- вчителю зберігати постійний зв'язок з батьками, починаючи з початкових класів і продовжуючи у середній та старшій школі, щоб забезпечити підтримку учня протягом усіх етапів навчання;
- заохочувати учнів розвивати свої таланти і здібності та йти до здійснення своїх мрій у будь-якій сфері, що їх захоплює.

Індивідуалізація навчання має великий потенціал для реалізації особистісно орієнтованого підходу в навчанні, оскільки дає учням можливість свідомо вибрати свій освітній шлях. Тому цей аспект потребує значної уваги. Воно розглядається як ключове завдання загальноосвітніх шкіл, орієнтоване на розвиток і формування учнів з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей, інтересів, здібностей, потреб і схильностей, що сприяють вибору майбутньої професії.

Проте на сьогодні існують значні труднощі у впровадженні індивідуальної освітньої траєкторії в старшій школі. Виникає ряд проблем як суб'єктивного, так і об'єктивного характеру, а саме:

- низький рівень матеріально-технічного забезпечення освітніх закладів, що ускладнює організацію освітньої діяльності;
- недостатнє навчально-методичне забезпечення для викладання профільних дисциплін, що знижує ефективність підготовки;
- незацікавленість учнів та пасивність батьків у процесі навчання та його результатах, що перешкоджає ефективному залученню старшокласників;
- нестача висококваліфікованих педагогів, які мають необхідні компетентності.

Ці проблеми потребують комплексного підходу до їх розв'язання для ефективного впровадження індивідуальної освітньої траєкторії у старшій школі.

Готовність педагогів до здійснення індивідуальної освітньої траєкторії у старших класах оцінюється за трьома основними показниками:

1. Професійна компетентність – рівень знань та навичок, необхідних для ефективного вирішення завдань у 10-11 класах;
2. Мотиваційна готовність – внутрішнє прагнення викладати профільні предмети та розвивати учнів у обраній спеціалізації;
3. Висока кваліфікація – відповідність кваліфікаційним вимогам для роботи з класами.

Для оцінки готовності педагогів до розробки індивідуальної освітньої траєкторії у старшій школі необхідно проводити діагностику, що виявляє рівень мотивації. Це передбачає організацію заходів, які будуть підтримувати і посилювати мотивацію вчителів, зокрема через створення нових структур для забезпечення необхідної підтримки та додаткових фінансових стимулів за викладання у старших класах.

Під час підготовки педагогів важливо враховувати, що вчителі, які працюють у 10-11 класах, повинні мати можливість надавати учням найактуальніші знання й відповідати професійним викликам сучасної освіти:

1. Варіативність та індивідуальний підхід у навчальному процесі, що враховує особисті потреби та здібності кожного учня.
2. Залучення практичних робіт з інтерактивними та діяльними компонентами, що охоплюють оволодіння дослідницькими, проєктними та комунікативними методами.
3. Завершення профільного навчання з досягненням самовизначення, що забезпечує учням необхідну обізнаність та навички для продовження освіти у вищих навчальних закладах або професійних установах.
4. Планування освітньої діяльності з орієнтацією на самореалізацію та професійне визначення старшокласників, розвиток їхніх інтересів та професійних амбіцій.
5. Побудова довірливих відносин між учителем і учнем, організація самостійної роботи для учнів із залученням творчих і практичних завдань, розвиток їхніх навичок дослідження та проєктної діяльності. Обов'язковою складовою є розробка індивідуальних освітніх програм.
6. Продуктивна співпраця всіх учасників освітнього процесу на засадах партнерства, рівності та спільної творчої діяльності.
7. Організація соціального партнерства з урахуванням освітніх потреб старшокласників та вимог регіонального ринку праці.
8. Створення навчального середовища, яке розширює освітній простір через інтеграцію різноманітних освітніх ресурсів, соціокультурних інститутів та факторів.
9. Заняття профільною самоосвітою, що сприяє професійному розвитку особистості, враховуючи власні інтереси, цінності, потреби та плани на майбутнє.

Допрофільна підготовка є важливим етапом, оскільки дозволяє здійснювати її через інформаційну роботу, вибіркові курси, діагностику та профорієнтацію. Після цього учні можуть свідомо визначитися з профілем навчання. Важливо також досліджувати їхні потреби, здібності та інтереси, щоб виявити зв'язок між учнем та відповідною професійною сферою. Це

досягається шляхом діагностики та аналізу, що дає змогу отримати психолого-педагогічні показники, оцінити рівень досвідченості та зібрати рекомендації вчителів-предметників.

Такий підхід допомагає учням більш усвідомлено обирати профіль, курси та навчальні засоби для подальшого розвитку. Вчителю слід підбирати ті навчальні інструменти, які розкривають індивідуальність кожного школяра, враховуючи їхні вікові особливості. Для формування в учнів здатності до правильного і свідомого вибору освітньої траєкторії, підготовку до профільного навчання слід розпочинати вже з початкової школи.

На етапі 10-11 класів індивідуальна освітня траєкторія старшокласників включає організаційний та варіативний компоненти. Під час реалізації цих траєкторій учителі відзначають труднощі, з якими стикаються учні, та надають їм підтримку, підбираючи відповідні засоби та враховуючи індивідуальні особливості. Як наслідок, поступово покращуються результати навчання учнів, зокрема відбувається:

- формування пізнавальної діяльності, пов'язаної з професійним самовизначенням;
- позакласна та позашкільна діяльність, спрямована на соціалізацію особистості;
- виховна робота в школі з елементами гри;
- додаткова навчальна робота за межами школи;
- педагогічна підтримка у форматі наставництва (учитель як консультант, модератор, тьютор) для розвитку навичок самоуправління навчальною діяльністю;
- організація партнерства, що сприяє формуванню суб'єктності учнів, розвитку інтелектуальних, морально-естетичних та етичних цінностей, толерантності та довіри.

Учні також мають можливість колективно обговорювати й демонструвати власні освітні проєкти, що сприяє розвитку їхніх особистісних та соціальних навичок.

Отже, 2-3 паралельні класи перетворюються на багатопрофільну школу завдяки організації освітнього процесу, описаного вище. Однак існують деякі недоліки профільного навчання, які слід усувати:

- у старшій школі учень має право вибрати предмет для поглибленого вивчення, враховуючи необхідність підготовки до НМТ;
- рівень знань з різних загальноосвітніх предметів та кваліфікація вчителів, які викладають предмети за вибором старшокласників;
- учень може змінити профіль без потреби переходити в інший клас;
- школа вибирає структуру освітньої діяльності, що дозволяє учням здобути III ступінь освіти, зберігаючи колектив та не змінюючи клас;
- вибраний профіль сприяє самореалізації учня, допомагаючи йому здобути повагу серед однокласників;
- вибір профілю старшокласниками позитивно позначається й на роботі педагога: учні об'єднуються в групи за інтересами, навчальними здібностями та цілями, а вчитель отримує можливість викладати на високому рівні, реалізуючи себе як професіонал.

Для ефективного засвоєння змісту навчання важливо використовувати різні технології, що стимулюють розвиток рефлексійного мислення та самостійної аналітичної діяльності. Це можуть бути ділові ігри, які моделюють реальні життєві ситуації та вчать приймати обґрунтовані рішення; групові дискусії, що сприяють обміну думками та розвитку навичок аргументованого висловлення позиції; вирішення проблемних рефлексійних ситуацій, що вимагають глибокого аналізу й пошуку оптимальних шляхів для подолання завдань.

Отже, під індивідуальними освітніми траєкторіями розуміється унікальний шлях кожного учня до реалізації власного потенціалу у навчанні, який забезпечує:

- засвоєння змісту освітніх стандартів відповідно до особистих темпів і потреб учня;

- комплексну підтримку розвитку особистісних здібностей, з урахуванням інтересів, нахилів та можливостей учнів;
- опанування навчальної програми шкільних дисциплін за допомогою індивідуалізованих методів і засобів навчання, що допомагають краще адаптуватися до вимог профільної освіти та досягати максимальних результатів.

Таким чином, впровадження індивідуальних освітніх траєкторій допомагає учням не лише глибше засвоїти знання, але й формує відповідальність за власний навчальний процес, стимулює саморозвиток і сприяє формуванню майбутніх професійних інтересів та компетентностей.

1.2. Особливості формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів в умовах дистанційного навчання

Система освіти сьогодні гостро потребує проєктів і програм, які сприяють формуванню особистості сучасного суспільства. Одним із ключових завдань педагогічних колективів є розробка індивідуальних освітніх траєкторій, створення умов для творчого розвитку кожного учня та формування інформаційної культури.

Індивідуалізація навчання, запровадження передпрофільного та профільного навчання, розвиток освітнього інформаційного середовища і інформатизація навчальної діяльності стають важливими засобами для досягнення цих цілей.

Формат дистанційної освіти являє собою персоналізований освітній процес, який переважно реалізується через опосередковану взаємодію учасників у професійному середовищі, використовуючи сучасні психоосвітні та інформаційно-комунікаційні технології. У останні роки дистанційна освіта набула популярності, завдяки своїм очевидним перевагам, таким як асинхронне навчання, індивідуалізовані траєкторії та зручні кейс-технології. Однак дистанційна форма навчання не завжди може забезпечити практичний

досвід, особливо у роботі зі складним технологічним обладнанням, а також не сприяє розвитку комунікативних навичок для роботи в команді [46].

Саме тому багато програм дистанційного навчання включають елементи синхронного навчання. Різниця в досягненнях учнів може ускладнювати організацію навчальних груп. Вирішенням цих проблем може стати динамічний підхід, який передбачає формування груп для короткострокового синхронного навчання.

З розвитком інформаційних технологій та підключенням шкіл до Інтернету стала поширеною комбінована модель навчання, яка поєднує очні заняття, проведені викладачами під час виїздів, з заняттями, що використовують дистанційні технології [17].

Педагог-тьютор організовував освітній процес безпосередньо на місці, надаючи консультації учням з організаційних і технічних питань, а також контролюючи своєчасність виконання завдань. Викладачі, під час виїздів, проводили аудиторні заняття у навчальних центрах, а в перервах між ними підтримували навчальний процес за допомогою сучасних інформаційних технологій і телекомунікацій, зокрема через електронну пошту та телеконференції.

Ключовим компонентом освітнього процесу була самостійна робота учнів з авторськими мультимедійними курсами та методичними розробками, створеними викладачами університету. У процесі освітньої діяльності викладачі організовували консультації в режимі online або offline, а також контролювали виконання контрольних завдань. Постійний зворотний зв'язок між викладачами та учнями значно підвищував ефективність навчального процесу.

Навчання було організоване таким чином, що освоєння змісту предмета через різні організаційні форми (лекції, семінари, практичні заняття, чат-консультації, форуми) призводило до розвитку комплексу учнівських компетентностей – від ціннісно-сміслових та навчально-пізнавальних до інформаційних і комунікативних.

Позитивними результатами цього підходу до навчання стали не лише додаткова підготовка учнів з обраного предмета, але й формування навичок використання різних технологій дистанційного навчання, роботи з електронними освітніми ресурсами, а також розвиток навичок самоорганізації та самоосвіти. Цей всебічний підхід сприяв формуванню у студентів здатності ефективно планувати свій освітній процес, використовувати доступні ресурси і розвивати критичне мислення, що є надзвичайно важливим у сучасному світі.

Дистанційне навчання за програмами додаткової освіти для школярів організоване як індивідуальне, так і групове. Індивідуальне навчання проводиться за спеціально розробленим розкладом занять із застосуванням різних форм і технологій освітнього процесу. Основною перевагою використання інформаційних технологій є можливість формування індивідуальної освітньої траєкторії та максимальна індивідуалізація навчання, що є критично важливим для успіху роботи з обдарованими дітьми.

Запровадження мережевої моделі навчання передбачає зміну в організації навчального процесу, збільшення частки самостійної роботи учнів, основою якої стає робота з електронними освітніми ресурсами. У цьому контексті змінюється і роль учителя, який використовує сучасні освітні та інформаційні технології під час занять.

Навчально-методичне забезпечення програм додаткової освіти дітей включає комплекти відео-лекцій, навчально-методичні комплекси (мультимедійні ресурси), матеріали для підготовки до семінарів і практичних занять, а також ресурси для лабораторних робіт, електронні задачі для тестування, навчально-методичні посібники, моделі та відео-експерименти. Мережева модель навчання надає можливість використовувати віддалені ресурси, такі як обчислювальні та імітаційні моделі, віртуальні лабораторії, лабораторні комплекси з віддаленим доступом, а також демонстраційні експерименти в режимі online. Це також відкриває доступ до ресурсів

університетів, включаючи фізичні та хімічні кабінети, біологічні лабораторії, де можна проводити практичні експерименти в режимі online.

Відео-лекції представляють навчальний матеріал у різних формах і зазвичай виходять за межі шкільної програми, відповідаючи вимогам профільного навчання. Їхня цінність полягає в тому, що виклад інформації максимально наближений до реальних навчальних ситуацій, є зрозумілим для старшокласників і супроводжується демонстрацією практичних частин, експериментів, електронних таблиць та відеовставок. Це все сприяє глибшому розумінню та засвоєнню матеріалу. У деяких випадках перегляд відео-лекцій відбувається напередодні вивчення теми в школі, що значно полегшує учням засвоєння навчального матеріалу.

Запровадження інформаційно-комунікаційних технологій у діяльність заочних шкіл дозволило розширити їх можливості та підвищити якість освітніх послуг. У програми заочних шкіл включено вибіркові курси для профільного навчання, що в середньому охоплюють 20-60 академічних годин, знайомлять учнів із сучасними науковими проблемами, розширюють їхній кругозір і розвивають логічне мислення.

Всі учні успішно справилися з вивченням як базових дисциплін, так і вибіркового курсу, завершивши підсумкове тестування з кожного курсу. Навчання супроводжується моніторингом якості освітніх програм і ресурсів, що дозволяє оцінити ефективність занять, рівень викладання, відповідність програм заявленим цілям навчання, а також популярність програм і ступінь мотивації учнів [13].

У процесі моніторингу якості освітніх послуг учні висловили думки про те, що елективні курси є не лише цікавими з пізнавальної точки зору, але й відіграють важливу роль у формуванні основ наукового світогляду та створенні цілісного уявлення про сучасний світ.

Ці курси стимулюють критичне мислення, заохочують учнів досліджувати нові ідеї та концепції, що, у свою чергу, сприяє їхньому загальному розвитку як освічених особистостей. Отримані результати

моніторингу дозволяють ідентифікувати як сильні, так і слабкі сторони в організації навчального процесу та розробці навчальних матеріалів. Це, в свою чергу, дає можливість прогнозувати подальші тенденції в освітньому процесі, що може сприяти розширенню освітнього ринку.

Зокрема, аналіз відгуків учнів допомагає виявити потреби та інтереси учасників освітнього процесу, що дозволяє коригувати програми та підходи до навчання. Це створює можливості для впровадження нових курсів, розробки інноваційних методик навчання та адаптації змісту освіти до швидко змінюваних умов сучасного життя. Таким чином, моніторинг не тільки оцінює поточну ситуацію, але й слугує важливим інструментом для стратегічного планування та розвитку освітніх програм у майбутньому [7].

Отже, основною метою програми розвитку заочних шкіл, що базується на концепції відкритих профільних шкіл, залишається створення ефективної системи дистанційного навчання для школярів з акцентом на удосконалення методик застосування сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Ключовою складовою навчання за програмами додаткової освіти є наукові конференції, семінари, олімпіади та конкурси, які проводяться з використанням мережевих технологій і в яких активно беруть участь учні з загальноосвітніх навчальних закладів. Результати роботи заочних шкіл виявляються у значному зростанні кількості дітей, які виявляють бажання навчатися.

Життєздатність і привабливість розподіленої моделі мережевого навчання стали важливими чинниками реалізації концепції відкритих профільних шкіл. Успішна апробація цієї моделі підтвердила, що заочні школи, спираючись на сучасні інформаційно-комунікаційні та освітні технології, здатні не лише вирішувати завдання підготовки абітурієнтів до вступу до вищих навчальних закладів, але й активно залучатися до організації профільного та передпрофільного навчання. Вони створюють рівні умови доступу до якісної освіти для дітей з різних населених пунктів,

незалежно від рівня розвитку їх освітньої інфраструктури та кадрового потенціалу, а також для учнів з важкодоступних та віддалених територій.

Відеоматеріали, цифрові освітні ресурси, письмова комунікація та віртуальні зв'язки, які набирають популярності, вже стали невід'ємною частиною заочних шкіл. Вони сприяють формуванню умов для виявлення особистості та розвитку здібностей кожного учня, який має міцну базу знань та здатний адаптуватися до умов сучасного життя.

Незважаючи на виклики, пов'язані з впровадженням дистанційного навчання під час локдауну, новий формат школи став корисним досвідом для учнів і продемонстрував свої численні переваги [12; 40].

Окрім забезпечення безпечного продовження навчання для дітей, дистанційна форма навчання створила умови для розвитку в учнів навичок роботи з різноманітними ресурсами при вивченні нового матеріалу. Вона впровадила нові формати виконання навчальних завдань, таких як домашні роботи, тестування та контрольні роботи, а також сприяла більш активній взаємодії між викладачами та учнями. Важливою перевагою дистанційної освіти є гнучкість у виборі часу, місця, темпу та траєкторії навчання. Це дозволяє школярам більше впливати на певні аспекти свого навчального процесу, що, у свою чергу, сприяє підвищенню їхньої вмотивованості, самостійності та відповідальності [49].

Дистанційне навчання значно розширило використання різноманітних ресурсів і сучасних технічних можливостей в освітньому процесі, що завжди позитивно сприймається молоддю. Поєднання синхронного та асинхронного режимів навчання забезпечило гнучкість розкладу, різноманітність освітніх форм і збалансованість навантаження [29].

У період дистанційного навчання уроки можуть проводитися в синхронному та асинхронному режимах. Проте не завжди це можливо через технічні проблеми, що виникають під час використання цифрових технологій, або через об'єктивні причини, які можуть заважати навчальному процесу.

Асинхронне навчання відрізняється від синхронного тим, що воно надає учням більше часу для виконання індивідуальних творчих завдань. Цей формат є зручним, оскільки завдання можна виконувати як вручну, так і з використанням машин, що зменшує екранне навантаження на учнів. У асинхронному режимі учні можуть працювати у власному темпі, що дозволяє їм краще засвоювати матеріал та розвивати свої навички.

В умовах цифрового навчання відбувається диференціація навчання, що означає, що кожен учень або група учнів отримують завдання відповідно до своїх вікових та індивідуальних здібностей. Після успішного виконання завдання учень переходить до наступного, що допомагає закріпити отримані знання.

Натомість, синхронний режим може бути менш придатним для реалізації індивідуалізованих навчальних траєкторій, оскільки він вимагає одночасної присутності вчителя та учнів, що не завжди дозволяє враховувати індивідуальні потреби кожного учня.

У випадках, коли використання цифрових технологій неможливе, вчитель може ознайомити учнів з переліком тем, які будуть вивчені протягом семестру, та запропонувати завдання для самостійного опрацювання матеріалу з підручників. У таких ситуаціях важливо підтримувати зв'язок з учнями через телефон або електронну пошту, але виконання завдань залишається на їхніх плечах.

Після повернення учнів до традиційних форм навчання, вчитель може провести індивідуальну діагностику, узагальнити результати та внести корективи в навчальний процес.

Зворотний зв'язок є ключовим елементом дистанційного навчання. Вчителю важливо підтримувати регулярний контакт з кожним учнем, щоб мати можливість оперативно вказати на помилки, пояснити незрозумілі моменти домашнього завдання або повідомити про новий навчальний матеріал. Це дозволяє вчасно зупинити неправильне виконання завдань і направити учня на правильний шлях, сприяючи формуванню необхідних

умінь і навичок. Активна комунікація між вчителем і учнями допомагає створити підтримуюче навчальне середовище, яке стимулює самостійність і відповідальність учнів у процесі навчання.

При виконанні завдань у дистанційному режимі учні можуть стикатися з технічними проблемами, такими як робота з новими, незнайомими платформами або перебоями в інтернет-з'єднанні. Тому важливо не перевантажувати учнів завданнями з різних предметів і підтримувати баланс між вчителями, які викладають у одному класі. У дистанційному навчанні необхідно виділити учням більше часу для виконання завдань. Крім того, завдання варто диференціювати, чітко позначаючи, які з них є обов'язковими, а які – рекомендованими для окремих учнів.

Синхронний режим можна використовувати для перевірки правильності виконання завдань або ж для аналізу відеозаписів. Також можна створити тест, що передбачає написання проміжної та остаточної відповіді. Такий тест виконує не лише контрольну, а й навчальну функцію: якщо учень має труднощі з самостійним виконанням завдання, він зможе покроково проходити через етапи, що допоможе йому зрозуміти правильну послідовність дій.

Вчителям важливо не лише виставляти оцінки, але й пояснювати учням, які завдання вони виконали успішно, а які потребують доопрацювання. Було б корисно ознайомити учнів з критеріями оцінювання та пояснити їм завдання, щоб вони чітко розуміли, що потрібно зробити і як підійти до роботи. Однією з переваг формуального оцінювання є можливість учнів контролювати свій навчальний процес і активно в ньому брати участь. Тому вчитель завжди повинен підтримувати зворотний зв'язок: залишати коментарі, оцінювати роботи згідно з установленими критеріями.

Крім того, важливо вжити заходів, щоб запобігти списуванню між учнями, наприклад, рекомендувати їм формулювати свої думки власними словами, уникаючи плагіату, і підбирати ілюстрації або наводити приклади.

Для правильного підбору ілюстрацій учням потрібно докласти зусиль і відповідально підготуватись до виконання завдань.

Низький поріг складності завдань означає, що їх можна легко виконати, що створює умови для успішного виконання і підтримки зв'язку з вчителем, формуючи в учнів мотивацію до розв'язання наступних завдань. Висока стеля завдання вказує на те, що воно може бути розподілене на кілька рівнів складності, але це не перешкоджає учням виконувати роботу швидко та якісно. Широкі стіни, які застосовуються в змішаному та дистанційному навчанні, забезпечують учням можливість творчо підходити до виконання завдань та робити свій вибір [49].

Отже, завдяки проведенню занять у дистанційному режимі старшокласники отримують можливість обирати ті предмети, які їх цікавлять, а також реалізовувати свої індивідуальні освітні траєкторії.

Дистанційне навчання надає учням гнучкість у виборі курсів, що відповідають їхнім інтересам і потребам. Це дозволяє старшокласникам зосередитися на тих дисциплінах, які вони вважають найбільш актуальними для свого майбутнього, чи то профільні предмети, які необхідні для подальшого навчання у вишах, чи то спеціалізації, пов'язані з їхніми хобі та захопленнями.

Крім того, можливість самостійно планувати свій освітній процес спонукає учнів до розвитку власних навичок управління часом і організації навчання. Вони можуть обирати, коли і як виконувати завдання, що створює умови для глибшого засвоєння матеріалу і формування відповідальності за власне навчання.

Таким чином, дистанційне навчання не лише підтримує академічний розвиток учнів, але й сприяє їхній особистісній зрілості, адже старшокласники вчаться приймати рішення, які впливають на їхнє майбутнє, і беруть на себе відповідальність за власний освітній шлях. Це може суттєво підвищити їхню мотивацію до навчання і активніше залучити їх у процес освіти.

1.3. Індивідуальна освітня траєкторія учня старшої школи на уроках технологій

Процеси розвитку, виховання і соціалізації в новій школі спрямовані на те, щоб зробити її випускників конкурентоспроможними у XXI столітті. Формула нової української школи включає дев'ять компонентів, орієнтованих на формування ключових компетентностей, необхідних для успішної самореалізації учнів у навчанні, житті та професійній сфері.

Ці компоненти включають: новий зміст освіти; партнерську педагогіку між учнем, учителем і батьками; орієнтацію на потреби учня та дитиноцентризм; сучасне освітнє середовище з необхідними умовами, засобами та технологіями для навчання; нову структуру школи, що сприяє ефективному засвоєнню знань і розвитку компетентностей; умотивованого вчителя, який має свободу творчості та професійно зростає; наскрізний виховний процес, що формує цінності; децентралізацію та ефективне управління, які надають школі реальну автономію; справедливий розподіл публічних ресурсів, що забезпечує рівний доступ до якісної освіти для всіх дітей.

Саме завдяки цим компетентностям молодь зможе успішно самовизначитися, активно проявляти громадянську позицію і досягати самореалізації як особистості, громадянина і фахівця [37].

Нова українська школа має базуватися на особистісно орієнтованих моделях освіти, які максимально враховують права дитини, її здібності, потреби та інтереси, реалізуючи на практиці принцип дитиноцентризму. Це особливо важливо для старшої школи, яка повинна підтримувати формування кар'єрних орієнтацій учнів через особистісно-орієнтоване навчання, враховувати їхні інтереси та потреби, створюючи умови для розвитку індивідуальних особливостей.

Важливо зазначити, що в Законі України "Про освіту" (від 05.09.2017 р. № 2145–VIII), стаття 21 визначає суть і структуру спеціалізованої освіти, яка сприяє здобуттю спеціальних компетентностей у рамках безперервного

інтегрованого освітнього процесу. До структури спеціалізованої освіти належать, наприклад, мистецька освіта, яка спрямована на розвиток талантів і виявлення індивідуальної творчості учнів [43].

Також у цій статті підкреслено важливість раннього виявлення та розвитку індивідуальних здібностей дитини. Освітня діяльність в системі Нової української школи потребує оновлення, що включає зміст спеціалізованої освіти. Особливо важливим для старшокласників є доступ до технологічного напрямку, який розвивається завдяки креативним індустріям, здатним комерціалізувати культурні (мистецькі) аспекти через творче самовираження особистості.

Технологічний напрям навчання потрібен кожному українському учневі для подальшої самореалізації у таких сферах, як реклама, архітектура, антикварний та художній ринок, ремесла, дизайн, мода, кіновиробництво, програмування (включно зі створенням інтерактивних програм і комп'ютерних ігор), музика, сценічне мистецтво, видавнича справа, телерадіомовлення та інтернет-трансляції. З огляду на стрімкий розвиток креативних індустрій, зростання культурної інтеграції на міжнародному рівні та модернізацію соціальної комунікації, виникає потреба у високопрофесійних фахівцях із творчим мисленням, здатних генерувати оригінальні ідеї, реалізовувати багатокультурні проекти та адаптуватися до умов креативних індустрій [3, с.2].

Отже, технологічна освіта у старшій школі має сприяти активній пізнавальній діяльності учнів, знайомити їх із культурною спадщиною України та світу, розвивати практичні навички у різних мистецьких сферах та підготовлювати до професійної самореалізації у креативних індустріях.

Сьогодні у педагогіці дедалі більше уваги приділяється індивідуальним освітнім траєкторіям молоді, які створюють умови для гармонійного розвитку особистості та задоволення її освітніх потреб. Індивідуалізація освітньої траєкторії учнів означає виявлення та розвиток їхніх здібностей,

підтримку їхніх особистих освітніх цілей відповідно до потреб, можливостей, мотивації та інтересів сучасної молоді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій демонструє, що фундаментальні праці, присвячені необхідності врахування індивідуальних особливостей учнів та індивідуального підходу в освіті, належать таким ученим, як Ю. Бабанський, А. Бударний, А. Границька, В. Давидов, А. Кірсанов, В. Кремень, О. Пехота, Є. Рубанський, В. Шадріков. Основи особистісно орієнтованого навчання висвітлені у працях Н. Бібік, І. Єрмакова, С. Подмазіна, О. Савченко, І. Якиманської. Дослідження щодо розвитку персональних освітніх шляхів проводили О. Вишневецький, Б. Вульф, К. Грабовська, Ю. Демчик, І. Каньковський, Л. Хоружа, А. Хуторський, Г. Юзбашева, а особливості побудови індивідуальних освітніх траєкторій для старшокласників вивчали Н. Тарасенкова, І. Лов'янова, Н. Желєзняк, Б. Окунєв. Академік В. Кремень зазначає, що нині важливо максимально наблизити процес навчання й виховання до сутності кожної дитини, враховуючи її здібності та майбутню життєву траєкторію [1].

Урахування здібностей, нахилів, інтересів та особистісних цінностей кожної дитини має втілюватися через особистісно орієнтоване навчання. Такий підхід дозволяє створити умови, в яких учні можуть не тільки проявляти свої індивідуальні якості, але й ефективно самореалізуватися у освітній і пізнавальній діяльності. Завдяки орієнтації на унікальні потреби кожного учня, особистісно орієнтоване навчання сприяє формуванню в них відповідальності, впевненості у власних силах і мотивації до подальшого розвитку. Це також створює передумови для розвитку творчого мислення, здатності вирішувати складні завдання та готовності до самостійного прийняття рішень, що є важливими навичками для успішної самореалізації у майбутньому [39, с.165].

У останні роки через пандемію COVID-19, карантинні обмеження та глобальні виклики, які постали перед освітньою сферою, навчальні заклади посилили свої зусилля для підвищення ефективності та продуктивності

освітнього процесу. Це зокрема стосується активного впровадження технологій, що допомагають опанувати навчальний матеріал і здобути нові знання. В умовах такого підходу індивідуалізація навчання стає особливо актуальною, адже для старшокласників важливо, щоб зміст навчання та його організація були професійно орієнтованими та сприяли їхньому професійному самовизначенню.

Основними цілями нової української школи є гармонійне навчання, яке розвиває особистісний потенціал учнів, орієнтуючись на їхні здібності. Це робить процес навчання дитиноцентрованим та розширює можливості вибору профілю для старшокласників, підвищуючи значення індивідуальних освітніх траєкторій. Індивідуальна освітня траєкторія пов'язана з персоналізованим шляхом реалізації потенціалу учня, що враховує його здібності, інтереси, потреби, мотивацію та досвід.

При формуванні індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників на уроках технологій особливу роль відіграють диференціація та індивідуалізація змісту і методів навчання. Це дозволяє максимально враховувати інтереси та здібності учнів, організовуючи освітній процес відповідно до їхніх професійних прагнень. Технологічна освіта сприяє соціальному та професійному самовизначенню молоді, забезпечує рівний доступ до допрофесійної підготовки та створює умови для успішної самоактуалізації і майбутньої професійної самореалізації.

Основне завдання технологічної підготовки полягає у створенні умов, що сприяють розвитку здібностей учнів, відповідно до їхніх нахилів та потреб, формуванні готовності до свідомого вибору професії, а також опануванні ключових компетентностей, необхідних для успішного кар'єрного самовизначення. Технологічна освіта базується на ряді принципів, зокрема: фуркації (поділ учнів за рівнем підготовки, інтересами та здібностями); варіативності та альтернативності (освітніх програм, технологій навчання та навчально-методичного забезпечення); наступності та неперервності (між загальною та професійною підготовкою); гнучкості (змісту і форм організації

навчання); можливості вибору та зміни профілю; а також діагностикопрогностичної реалізованості, що дозволяє орієнтувати учнів на профіль навчання, враховуючи їхні здібності [4].

У сучасному суспільстві особливого значення набуває технологічний напрямок освіти, орієнтований на виявлення, розвиток та підтримку юних талантів і обдарувань. Сучасним закладам загальної середньої освіти важливо впроваджувати форми та методи художньо-естетичної роботи з учнівською молоддю у практичну діяльність, організовувати заходи, що сприяють формуванню національної самосвідомості, активної громадянської позиції, заохочують до здорового способу життя та стимулюють творчий розвиток учнів у різних видах мистецтва.

Технологічний напрямок освіти охоплює декоративно-ужитковий і образотворчий профілі, які активно розвиваються в межах нової економічної галузі – креативних індустрій. Ядро креативних індустрій включає такі сфери, як література, музика, образотворче мистецтво, кінематограф, телебачення, радіо, відео- та комп'ютерні ігри, а також споріднені галузі, зокрема рекламу, архітектуру, дизайн, моду тощо. Молодь охоче підтримує освіту, що надає можливості для творчої реалізації, що є важливим аспектом їхньої самореалізації та самовираження.

Персоналізація освітнього шляху розвитку творчого потенціалу обдарованих учнів можлива завдяки формуванню індивідуальних освітніх траєкторій, які поєднують загальноосвітню і технологічну складові. Вибір художньо-естетичного напрямку навчання, орієнтованого на творчу професійну діяльність, стає важливим життєвим рішенням для учнів, визначаючи подальший професійний і життєвий шлях. Формування індивідуальних освітніх траєкторій у цьому напрямі розпочинається з визначення особистих життєвих планів та прагнень учнів щодо майбутнього.

Загалом процес створення індивідуальних освітніх траєкторій для учнів художньо-естетичного напрямку у межах технологічної освіти охоплює чотири етапи:

1. Діагностика інтересів та здібностей, що дозволяє виявити схильності учнів до певних видів мистецтва та визначити можливі шляхи їхнього розвитку.
2. Планування освітньої траєкторії, включаючи розробку індивідуального навчального плану, що враховує інтереси, здібності, а також потреби і мотивацію учня.
3. Реалізація освітнього плану з акцентом на розвиток практичних навичок та глибоке засвоєння знань з обраного напрямку.
4. Оцінювання та корекція індивідуального маршруту, що дозволяє вчасно адаптувати процес навчання відповідно до змін у планах, професійних орієнтирах або нових інтересах учнів.

Така послідовність сприяє гармонійному розвитку особистості учнів, дозволяючи їм реалізовувати свій творчий потенціал та готуючи до подальшої професійної самореалізації в обраній сфері креативних індустрій (рис.1.1).

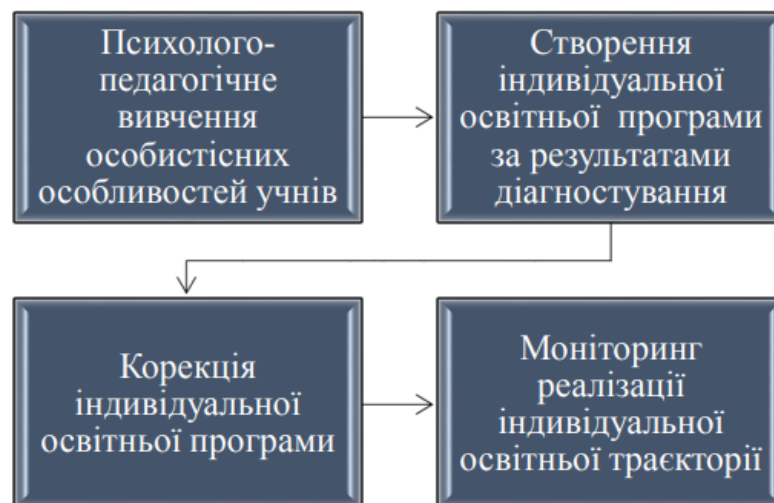

Рис. 1.1. Етапи формування індивідуальних освітніх траєкторій

На першому етапі здійснюється детальне вивчення потреб, інтересів, запитів і особистісних характеристик учнів, що є основою для розробки індивідуальної освітньої програми. Психолого-педагогічне дослідження

включає діагностику художньо-творчих здібностей школярів та визначення їхньої готовності до навчання за індивідуальною програмою. Це передбачає системний аналіз здібностей у хореографії, танцях, образотворчому мистецтві, музиці, театральній діяльності, а також оцінювання загально-інтелектуальних, емоційних, аналітичних навичок, рівня стресостійкості, адаптивності та здатності працювати в команді. Крім діагностики, важливу роль відіграє цілеспрямоване педагогічне спостереження, результати якого дозволяють виявити потенціал учня до навчання за індивідуальною програмою.

Другий етап передбачає створення індивідуальної освітньої програми, що орієнтована на довгострокові цілі та стратегії творчого розвитку старшокласників. На цьому етапі формулюються ключові завдання, концептуальні підходи та індикатори досягнень, обираються зміст і форми організації навчання, які повинні відповідати специфічним потребам кожного учня. Важливим аспектом є ретельний добір методів і форм освітньої діяльності, що сприяють розвитку навичок і компетентностей для успішної самореалізації в суспільстві.

Структура індивідуальної освітньої програми для старшокласників може включати окремі блоки, що відображають індивідуальні цілі учнів, освітні компоненти, заплановані навчальні досягнення, а також спрямованість корекційно-розвивальної роботи. Цей підхід дозволяє забезпечити узгодженість змісту та форм навчання з цілями і очікуваними результатами, максимально адаптуючи процес навчання до особистих потреб кожного учня і підсилюючи його готовність до майбутньої професійної та особистісної самореалізації.

У структурі індивідуальної освітньої програми необхідно відобразити життєві плани старшокласника, його сподівання та цілі щодо майбутнього, чітко сформулювати довгострокові цілі й завдання творчого розвитку, а також встановити індикатори для оцінювання досягнень. Програма має передбачати концептуальні стратегії та підходи до навчання, визначення

кінцевих термінів для корегування та проведення моніторингу прогресу. Важливо, щоб структурні компоненти індивідуальної освітньої програми були узгоджені з результатами діагностики особистісних характеристик учня, що дозволяє забезпечити відповідність програми його інтересам і можливостям.

На третьому етапі здійснюється корекція педагогічних впливів: створюється позитивне педагогічне середовище навколо учня, усуваються організаційні недоліки, та проводиться психолого-педагогічний супровід для підтримки творчого розвитку старшокласників. Це включає також індивідуальне наставництво, яке сприяє розвитку особистісних якостей і професійних орієнтацій учнів.

Четвертий етап передбачає педагогічний моніторинг реалізації індивідуальної освітньої траєкторії, що є інструментом забезпечення якості освітнього процесу. Такий моніторинг дозволяє педагогам систематично контролювати рівень засвоєння учнями матеріалу, аналізувати динаміку їхніх досягнень та визначати співвідношення між отриманими знаннями й навичками та індивідуальним розвитком.

Реалізація індивідуальних освітніх траєкторій учнів старшої школи передбачає низку етапів, на кожному з яких виконуються специфічні завдання. Наприклад, під час психолого-педагогічного дослідження особистісних особливостей учнів відбувається процес їхнього мотивування та стимулювання до особистісного й професійного саморозвитку, формування потреби у виконанні професійних обов'язків як частини їхнього смислоутворювального навчального досвіду. Другий етап орієнтований на формування в учнів цілісного уявлення про професійну поведінку, що розвивається через активну пізнавальну діяльність, набуття актуальних умінь та навичок. Третій і четвертий етапи включають рефлексію освітньої діяльності, яка проводиться у співпраці з педагогами, що підтримує глибше усвідомлення учнями їхньої навчальної діяльності та сприяє їхньому постійному особистісному зростанню.

Індивідуальні освітні траєкторії старшокласників потребують систематичного перегляду для забезпечення їх актуальності та ефективності. Найбільш оптимальним є перегляд один раз на семестр, однак частіша перевірка сприятиме підвищенню результативності навчального плану. Регулярна оцінка реалізації освітньої траєкторії дозволяє вчасно виявити, якщо поставлені цілі й завдання вже досягнуті достроково або, навпаки, виявилися надто амбітними й недосяжними. У таких випадках потрібно внести корективи: сформулювати нові цілі або адаптувати попередні до реалістичних умов. Без своєчасного коригування існує ризик, що зусилля педагогів не принесуть очікуваних результатів, а процес навчання не забезпечить бажаного прогресу для учня.

Якщо запланованих результатів не було досягнуто, важливо оцінити, наскільки реально були сформульовані цілі й завдання, чи достатньо виділено часу на їх реалізацію, чи не було переоцінено очікуваний рівень досягнень учня. Також необхідно проаналізувати, наскільки адекватними були обрані методи оцінювання результатів, ефективність педагогічних стратегій, а також навчально-дидактичних матеріалів. Крім того, слід визначити, чи є поставлені цілі дійсно значущими для самого учня, адже їхня особиста зацікавленість також впливає на результативність навчання.

Формування індивідуальної освітньої траєкторії для учнів старшої школи на уроках технологій передбачає створення сприятливих умов для розвитку їхнього творчого потенціалу. Це досягається через диференціацію та індивідуалізацію змісту й форм освітньої діяльності, що дозволяє максимально врахувати інтереси, нахили й здібності учнів, а також вибудувати навчальний процес відповідно до їхніх професійних планів. Подальші дослідження можуть бути зосереджені на обґрунтуванні організаційно-методичних умов, необхідних для успішного формування індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників, а також на визначенні ефективних методів та інструментів, які сприятимуть їхньому професійному та особистісному зростанню.

1.4. Організаційно-педагогічні умови формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників

Педагогічна система відіграє ключову роль у розвитку школяра, впливаючи на його становлення на різних етапах дорослішання. Згідно з визначенням Н. В. Кузьміної, ця система складається з таких структурних елементів: мета освіти, наукова і навчальна інформація, засоби освітньої комунікації, елементи оцінювання, наступні етапи освіти, а також склад викладачів, що взаємодіють з учнями. Крім того, в систему входять функціональні компоненти, такі як оцінювальний, гностичний, проєктувальний, комунікативний, конструктивний, прогностичний та організаторський.

Сучасна освіта орієнтується на дитину та розвиток особистісного потенціалу учнів середньої школи, що досягається завдяки своєчасній діагностиці їхніх обдарувань. Ефективне вирішення цього завдання в освітньому процесі реалізується через ретельне формування індивідуальної освітньої траєкторії, що створює умови для розкриття особистих здібностей і талантів учнів.

Індивідуальна освітня траєкторія є особистісною лінією розвитку в освіті, націленою на реалізацію індивідуальних устремлінь, формування життєвих стратегій та основи творчого і професійного розвитку особистості. Учень, виступаючи як активний суб'єкт освітнього процесу, самостійно вибудовує та реалізує цю траєкторію за підтримки педагога-наставника, який допомагає йому у самовизначенні та самореалізації. Поняття «індивідуальна освітня траєкторія» близьке до англomовного терміна «планування індивідуального розвитку» (Personal Development Planning), що впроваджується в освітніх системах Великобританії та США. Зміст терміна «Personal Development Planning» (PDP) визначається в відповідному освітньому стандарті «The Quality Assurance Agency for Higher Education».

«Планування особистісного розвитку: рекомендації щодо політики та практики вищої освіти» (2009) описує «структурований та підтримуваний

процес, який реалізується самими учнями. Цей процес передбачає осмислення учнем свого навчального шляху, успішності та (або) досягнутого результату, а також розробку плану особистісного, освітнього та професійного розвитку» [72].

При аналізі розвитку освітніх якостей у підготовці школярів до подальшого навчання у вищих навчальних закладах в умовах швидких змін соціальної реальності ми виявили кілька протиріч між орієнтацією освіти на розвиток особистісно-професійних якостей учнів та браком ефективних механізмів для індивідуалізації їхніх траєкторій розвитку, які б забезпечували об'єктивні та надійні результати діагностики. Враховуючи теоретичну та практичну важливість виявлених протиріч, а також необхідність пошуку шляхів їх вирішення, ми сформулювали проблему, що полягає у визначенні належних організаційно-педагогічних умов для побудови індивідуальних освітніх траєкторій та діагностики навчально-професійних досягнень учнів відповідно до освітніх програм старшої школи.

Науковим центром, що займається вивченням умов для індивідуального розвитку школярів в Україні, є Інститут обдарованої дитини НАПН України. Співробітники цього інституту працюють над формуванням науково-методичного та організаційного забезпечення для системи виявлення, розвитку й підтримки дітей та молоді з різними видами обдарованості. У останні роки в Інституті було реалізовано ряд важливих наукових проєктів як фундаментального, так і прикладного характеру, які стосуються діагностики обдарованості, проєктування та підтримки розвитку обдарованих дітей в освітньому середовищі. Серед них: «Науково-методичні засади діагностики практичного інтелекту учнівської молоді» (прикладне дослідження 2016-2018 рр.), «Інформаційно-технологічне забезпечення розвитку академічної обдарованості учнів ліцеїв на основі синергетичних підходів» (прикладне дослідження 2017-2019 рр.), «Дидактичні засади навчання інтелектуально обдарованих учнів ліцею» (прикладне дослідження 2019-2020 рр.), «Теоретико-методичні засади діагностики когнітивних та

особистісних факторів самовизначення у майбутній професії обдарованих учнів ліцею» (прикладне дослідження 2019-2021 рр.). Також нещодавно розпочато новий проєкт «Форми і методи навчання обдарованої учнівської молоді в умовах реалізації STEM/STEAM-освіти в закладах спеціалізованої освіти наукового спрямування» (прикладне дослідження 2022-2024 рр.).

У процесі проведення фундаментальних і прикладних наукових досліджень провідні вчені Інституту обдарованої дитини НАПН України, такі як Ксенія Андросович (Андросович, 2021), Іван Волощук (Волощук, 1998), Василь Кремень (Кремень, 2003), Марина Мельник (Киричук, 2014), Олександра Савченко (Савченко, 1982), Лідія Ткаченко (Психологопедагогічний супровід, 2017) та інші, досягли низки вагомих результатів без аналогів. Серед них створення онлайн-системи для діагностики обдарованості та професійного самовизначення, а також підготовка великої кількості рекомендацій щодо методів формування та розвитку обдарованих дітей.

Проблему індивідуалізації освітньої діяльності також розглянули П. Гальперін, В. Давидов, В. Загвязинський, А. Кірсанов, С. Ніколаєва, М. Скаткін та інші, які здебільшого розуміють її як індивідуальний підхід до кожного учня з урахуванням його психологічних особливостей. Науковцями, такими як Ю. Бабанський, І. Лернер, П. Підкасистий, Т. Шамова та інші, систематично вивчалася індивідуалізація навчання під час самостійної роботи.

Основи особистісно-орієнтованого навчання викладені в посібнику Андрія Хуторського «Методика особистісно-орієнтованого навчання. Як навчати всіх по-різному?» (Хуторской, 2005), де автор виділяє п'ять етапів діяльності учня, що забезпечують індивідуальну траєкторію в конкретній освітній галузі: мета – план – діяльність – рефлексія – зіставлення отриманих результатів із цілями – самооцінка. Проблема розробки індивідуальних освітніх траєкторій учнів була досліджена з різних боків такими вченими, як А. Воронцов, Т. Ковальова, Н. Рибалкіна, А. Хуторський тощо. Однак, у

нових умовах розвитку освітньої галузі ця проблема залишається недостатньо вивченою, особливо на етапі, що передує свідомому вибору професійного шляху особистості, що підкреслює її актуальність.

Під поняттям «формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії» ми маємо на увазі індивідуальний шлях учасника освітнього процесу, який реалізується самостійно за підтримки педагога-наставника, що формує його траєкторію розвитку на основі принципів педагогічного конструктивізму.

Становлення конструктивізму як напрямку сучасної педагогіки було зумовлене соціально-психологічними ідеями, викладеними у працях Ж. Піаже та П. Вацлавіка. Швейцарський психолог і філософ Жан Піаже (1896-1980), розробивши теорію когнітивного розвитку, довів, що мислення дитини має якісно інший характер, відрізняється за своїми властивостями від традиційних уявлень про його примітивний стан у порівнянні з дорослим мисленням (Jean William Fritz Piaget, 1923). Австрійський та американський психотерапевт Пауль Вацлавік (1921-2007) у статті «Конструктивізм і психотерапія» обґрунтував термін «конструктивізм» стосовно ефективної психотерапевтичної моделі комунікації, яка здобула широке визнання в країнах Західної Європи та США наприкінці ХХ століття як «радикальний конструктивізм».

Основна ідея конструктивізму, згідно з поглядами його прихильників (П. Вацлавік, Е. фон Глазерсфельд, Х. фон Ферстер, У. Матурані, Ф. Варели, Г. Рот та ін.), полягає в тому, що об'єктивна реальність є результатом людського спілкування, а знання не отримується пасивно, а активно конструюється суб'єктом пізнання.

У конструктивістській педагогіці головними суб'єктами освітнього процесу стають як учень, так і педагог, що суттєво сприяло зміні традиційної ієрархічної моделі навчання в західних країнах. Педагогічна філософія конструктивізму підкреслює, що знання не можуть бути передані в готовому вигляді. Її основна мета полягає у створенні педагогічних умов для

ефективного самоконструювання та розвитку знань учнів. Таким чином, ціллю педагогічного конструктивізму є розробка критеріїв і методів, які допоможуть учневі сформувати власне розуміння навколишнього світу, виходячи з унікальності його переконань і сприйняття реальності. У цьому контексті оригінальність думки іншої людини стає вищою цінністю, а для учня важливо залишатися собою, зберігати свій стиль і унікальність.

Наталія Плужникова у своєму дослідженні «Педагогіка конструктивізму як методологічна модель сучасної культури» (2016) зазначає: «<...> педагог має зосередитися виключно на учневі як на суб'єкті навчання, а не на предметі або уроці. Таким чином, конструктивістська педагогіка відкидає освітню модель, в якій навчання ґрунтується виключно на знаннях, які педагог надає учневі, в той час як учень пасивно їх сприймає. В такій ситуації принцип ієрархії між учителем і учнем втрачає значення, оскільки вчитель не передає знання «згори», використовуючи директиви та вказівки. Якщо сенс не узгоджується з досвідом учня, конструктивісти вважають, що таке знання не призведе до успіху. Знання не існує незалежно від суб'єкта пізнання. Навчання є особистим і соціальним процесом конструювання сенсу з великої кількості особистісного досвіду, який сам по собі не має єдиного порядку чи структури» [33].

Авторка розглядає процес навчання у конструктивістській педагогіці як діяльність, що ґрунтується на практиці та досвіді конкретного учня. У цьому контексті роль педагога-конструктивіста полягає в заохоченні учня не до зміни світу, а до його розуміння, порівнюючи нові знання з власним досвідом. Наталія Плужникова вказує на деякі слабкі сторони педагогічного конструктивізму, зокрема на її думку, недостатню роль педагога у структуризації світу дитиною: «Конструктивізм підтримує ідею активного навчання та інтерсуб'єктивного діалогу між вчителем і учнем. Однак ця ідея, на нашу думку, відображає не саму суть навчання, а лише середовище, умови та контекст, які необхідно створити для його успіху. Крім того, недоліком цієї моделі є зниження ролі педагога, який має виступати посередником між

досвідом учня та власною системою знань і цінностей, що можуть суперечити один одному. Тому проблема співвідношення цінностей учителя та учня, а також узгодженості їхніх досвідів, які ніколи не можуть бути однаковими, залишається невирішеною у конструктивізмі. Проте конструктивізм відображає сучасні освітні тенденції, вважаючи навчання проблемним, творчим і активним процесом пізнання світу, що має соціальне значення, особливо для самого учня» [2].

Дійсно, умови і середовище навчання відіграють ключову роль у конструктивній педагогіці. На нашу думку, організаційно-педагогічні умови формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників залежать від сукупності дій, спрямованих на реалізацію їхніх індивідуальних прагнень і розробку життєвих стратегій. У сучасному глобалізованому світі, що охоплений мережею Інтернет і можливістю отримати будь-яку інформацію зі смартфона, недостатньо просто передати учню знання у готовому вигляді. Потрібно створити педагогічні умови для успішного самоконструювання і розвитку знань учнів.

Які основи організаційно-педагогічних умов для індивідуально-творчого та професійного розвитку учня? Професор Мурат Чошанов у своїй роботі «Процес безперервного конструювання та реорганізації» (2000) виокремлює кілька ключових передумов:

1. Мотивація навчання через залучення учнів до пошуку, дослідження та вирішення актуальних проблем, зокрема тих, що стосуються навколишньої дійсності. Це передбачає розв'язання питань, які безпосередньо пов'язані з реальними (екологічними, економічними, виробничими тощо) ситуаціями в школі, районі, місті тощо.
2. Проектування навчального змісту на основі узагальнених концепцій, системних знань і інтеграційних вмій.
3. Стимулювання розумової діяльності учнів, активізація мислення вголос, заохочення висловлювання припущень і гіпотез, а також

організація змістовного спілкування та обміну думками між учнями (як у форматі фронтального, так і в малих групах).

4. Створення умов (вибір методів, форм навчання, засобів оцінки), які підкреслюють інтелектуальну гідність кожного учня, особливу цінність його поглядів, персональний підхід до вирішення проблем, унікальне сприйняття ситуацій і індивідуальний стиль мислення [17].

Діяльність учителя в конструктивістській педагогіці здійснюється в межах конкретних методологічних принципів. «Учитель-конструктивіст, – підкреслює Мурат Чошанов, – не є просто викладачем, а виконує роль консультанта, організатора та координатора проблемно-орієнтованої та дослідницької навчально-пізнавальної діяльності учнів. Він створює умови для самостійної розумової роботи учнів і активно підтримує їх ініціативи. У свою чергу, учні стають повноправними «співучасниками» навчального процесу, розділяючи з учителем відповідальність за навчальний процес та його результати. Під час підготовки до занять та планування уроків учитель-конструктивіст віддає перевагу використанню проблем, що виникають у реальному житті учнів, включаючи у завдання дані з практичних ситуацій, первинних джерел та оригінальних матеріалів. Крім того, він передбачає активну участь учнів у зборі цих даних, використовуючи спостереження реальних ситуацій, пошук відповідної інформації, анкетування учасників вирішення проблеми, вимірювання під час експериментів тощо.

Учитель-конструктивіст формулює цілі навчання, застосовуючи когнітивну термінологію: класифікувати, обґрунтувати, досліджувати, узагальнити, аналізувати, прогнозувати, оцінювати, моделювати тощо, таким чином стимулюючи творчу розумову діяльність учнів. Такі формулювання цілей навчання, а також навчальних проблем і завдань мотивують учнів до більш глибокого осмислення матеріалу уроку, активної участі у змістовних дискусіях, висловлення власних думок, припущень і гіпотез» [29].

Також важливо врахувати доцільність впровадження в українську освітню систему концепції «Personal Development Planning» (PDP), яка вже на

етапі навчання в старшій школі може допомогти учням освоїти основи планування (визначення цілей або запланованих результатів та подальше обдумування способів їх досягнення); реалізації діяльності (конкретні дії, що відповідають індивідуальному плану розвитку, та більш свідомий процес навчання, що враховує вже наявний досвід); фіксації (запис думок, намірів, практичного досвіду та досягнутих результатів за допомогою записів, аудіо-, відео- та візуальних матеріалів, щоб наочно відобразити власний навчальний процес); аналізу (оцінка наявного освітнього досвіду, який проходить етап рефлексії та подальшого осмислення); оцінювання (самооцінка, висновок про виконану роботу та наміри щодо подальшого розвитку чи вдосконалення) [72].

Підсумовуючи найважливіші аспекти створення продуктивних організаційно-педагогічних умов для формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників, можна відзначити значні перспективи індивідуально орієнтованого навчання у досягненні успіхів у здобутті знань учнями під керівництвом педагогів, що сприятиме розвитку необхідних вмінь та навичок креативного мислення, а також розкриттю творчого потенціалу особистості. При успішній реалізації навчального процесу роль наставника зменшується, а активність учня стає більш самостійною.

Якісна підготовка старшокласників з урахуванням індивідуальних освітніх траєкторій потребує дотримання ряду організаційно-педагогічних умов. До основних з них належать структуризація змісту освітньої програми відповідно до принципів модульності, варіативності та гнучкості. Також важливо реалізувати освітні програми у нелінійній формі відповідно до принципів педагогічної філософії конструктивізму, згідно з якою знання не можуть бути передані учневі в готовому вигляді, а лише створені педагогічні умови для успішного самостворення та зростання знань учнів.

З урахуванням характерних для конструктивізму (Ж.-Ж. Піаже, Дж. Брунер, Н. Хомський та ін.) принципів цілепокладання, мотивації учнів,

проектування змісту навчання і стимулювання розумової діяльності, можливе створення організаційно-педагогічних умов для розвитку індивідуального стилю мислення учнів і реалізації індивідуальних освітніх маршрутів.

Педагогічна система, в якій освітній процес відбувається за індивідуальними освітніми траєкторіями, повинна включати сучасне освітнє середовище з розвинутою інформаційно-комунікаційною інфраструктурою як обов'язковий структурний компонент. Продуктивне педагогічне середовище має забезпечити підтримку старшокласників фахівцями (тьюторами, координаторами стажувань, консультантами з вибору вищого навчального закладу) та допомогти їм встановити зв'язок із майбутньою професійною сферою. Також важливо вибрати оптимальну модель взаємозв'язку між плануванням індивідуального розвитку старшокласників і реалізацією освітніх програм НУШ.

Педагогічні умови, що сприяють формуванню індивідуальних освітніх траєкторій учнів, повинні бути націлені на розвиток мотивації до навчання, що допоможе визначити індивідуальний зміст освоєння навчальних дисциплін для майбутньої професії, розвиток креативного мислення та активної позиції студентів у процесі навчання, а також підтримку вчителів у тьюторському супроводі учнів.

Створення належних організаційно-педагогічних умов для формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників в українських школах відкриває нові горизонти для вдосконалення освітнього процесу. Це не лише осучаснить навчання, але й дозволить учням стати більш ефективними, незалежними та впевненими у собі особистостями.

По-перше, належні організаційно-педагогічні умови сприятимуть розвитку критичного мислення та креативного потенціалу старшокласників. Учні матимуть можливість навчатися на практичних прикладах, що дозволить їм зв'язувати отримані знання з реальним життям і актуальними

проблемами суспільства. Це навчання в контексті не лише збагачує їхній досвід, а й розвиває здатність до творчого вирішення задач.

По-друге, такі умови допоможуть учням чітко сформулювати свої особисті цілі та стратегічно оцінити прогрес у їх досягненні. Зрозуміння власних цілей підвищує рівень мотивації до навчання і стимулює до самостійності, адже учні зможуть самостійно обирати шлях, яким рухатимуться до реалізації своїх амбіцій.

По-третє, запровадження індивідуальних освітніх траєкторій створить передумови для більш усвідомленого управління майбутньою кар'єрою. Учні матимуть можливість планувати свої наступні кроки, враховуючи власні інтереси та ринкові потреби, що дозволить їм бути конкурентоспроможними у сучасному світі праці.

Останнім, але не менш важливим, є розвиток позитивного ставлення до навчання як до невід'ємної частини життя. Створення умов, що підтримують навчання протягом усього життя, формує в учнів звичку до саморозвитку і готовність вчитися новому, що є критично важливим у швидко змінюваному світі.

Отже, формування конструктивної індивідуальної освітньої траєкторії старшокласників не лише модернізує освітній процес, а й створює підґрунтя для формування свідомих, активних і успішних громадян, здатних адаптуватися до викликів сучасності.

РОЗДІЛ II. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ УЧНІВ

2.1. Методичні рекомендації щодо формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів профільної школи в умовах дистанційного навчання

Досвід роботи вчителів свідчить, що для формування індивідуальних освітніх траєкторій важливу роль відіграє правильна організація та методика дистанційного навчання на уроках інформатики та трудового навчання. При цьому головною умовою для ефективності навчального процесу є врахування вікових та індивідуальних особливостей старшокласників.

Для оцінки рівня формування освітніх індивідуальних траєкторій учнів профільної школи в умовах дистанційного навчання було проведено експериментальне дослідження. Дослідження відбувалося на базі середньої школи № 2 міста Глухів у 10-х класах, в експерименті брали участь 21 учень 10-А класу та 21 учень 10-Б класу.

Метою експерименту є визначення рівня успішності учнів з предметів інформатика та трудове навчання, а також оцінка рівня комунікації та соціалізації учнів.

Експериментальне дослідження передбачає виконання наступних завдань:

- відбір та вивчення відповідної літератури;
- підбір методичної основи дослідження;
- визначення кількості учасників дослідження;
- вибір методів проведення експерименту;
- виконання кількісного та якісного аналізу результатів;
- формулювання висновків та обґрунтування отриманих результатів.

Експериментальне дослідження було поділено на три етапи.

Перший етап – констатувальний, спрямований на визначення фактичного стану та оцінку:

- рівня успішності учнів з навчальних предметів, таких як інформатика та трудове навчання;

- рівня комунікації серед учнів;
- стану соціалізації старшокласників;
- професійних уподобань учнів.

Другий етап – формувальний, передбачає апробацію ефективних заходів, таких як:

- розробка індивідуальних завдань, семінарів та ситуацій для уроків інформатики та трудового навчання, що проводяться дистанційно;
- впровадження спеціально розроблених матеріалів у практику школи;
- організація та проведення експерименту.

Третій етап – контрольний, включає перевірку та обґрунтування отриманих результатів. На цьому етапі були застосовані наступні методи дослідження:

- теоретичний аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми;
- анкетування;
- бесіди;
- включене спостереження;
- експериментальна оцінка.

Під час констатувального етапу проводилися анкетування та тестування, а також бесіда, спрямована на визначення формування освітніх індивідуальних траєкторій. Наведемо діагностичні методики, які були використані в нашому дослідженні:

1. Моніторинг соціалізації особистості учня (І. Рожкова) (Додаток А).
2. Тест для визначення рівня комунікації (Додаток Б).
3. Методика «Мої життєві та професійні плани» (Додаток В).

Розглянемо кожну з методик детальніше:

Моніторинг соціалізації особистості учня (І. Рожкова).

Ця методика дозволяє оцінити рівень соціальної адаптації, активності та автономності старшокласників. Учасникам пропонується 20 тверджень, з

яких вони мають вибрати ті, що найкраще відображають їхні власні характеристики. Відповіді оцінюються за шкалою: «завжди» – 4 бали, «майже завжди» – 3 бали, «іноді» – 2 бали, «дуже рідко» – 1 бал, «ніколи» – 0 балів. Таким чином, ця методика допомагає отримати якісну інформацію про соціальні навички учнів і виявити області, які потребують уваги в процесі їхнього розвитку.

Тест «Визначення рівня комунікативності».

Ця методика спрямована на оцінку сформованості комунікативних умінь та навичок старшокласників. Вона містить 15 тестових запитань, на які учні мають дати відповіді. Варіанти відповідей: «Так» (2 бали), «Ні» (0 балів), «Іноді» (1 бал). Після завершення тестування результати підлягають обробці. Наприклад, бали від 30 до 32 свідчать про дуже низький рівень комунікативності, від 25 до 29 – про низький, 19-24 бали вказують на середній рівень, 15-20 – вище середнього, 16-14 – високий рівень, а 5 і менше балів свідчать про дуже високий рівень комунікативності. Ця методика дозволяє виявити сильні та слабкі сторони учнів у сфері спілкування.

Методика «Мої життєві та професійні плани».

Ця методика призначена для виявлення професійних схильностей та уподобань учнів старшої школи. Вона складається з 13 запитань, на які учні можуть вибрати відповіді з наданих варіантів або висловити свою думку. Кожен учень має можливість обрати від 1 до 3 варіантів відповідей, що дозволяє їм більш точно відобразити свої інтереси та прагнення. Ця методика може допомогти учням усвідомити свої кар'єрні орієнтири та вказати на напрямки подальшого професійного розвитку.

Під час проведення спостережень на уроках було здійснено аналіз успішності учнів шляхом оцінювання їхньої діяльності. Результати успішності формувалися на основі таких критеріїв, як оцінки, отримані за виконання завдань, результати самостійних робіт, а також оцінювання на тестах і контрольних роботах.

Цей процес дозволив отримати комплексну картину навчальних досягнень старшокласників, враховуючи різні аспекти їхньої успішності.

Далі розглянемо більш детально показники успішності учнів старшої школи, представлені у таблицях. Ці дані дадуть можливість краще зрозуміти, в яких предметах та аспектах навчання учні демонструють високі результати, а в яких є необхідність у додатковій підтримці чи корекції навчального процесу 2.1 та 2.2.

Таблиця 2.1

Успішність учнів старшої школи з інформатики

Класи	Бали											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Контрольний 10-А	-	-	-	-	-	1	1	4	2	7	4	2
Експериментальний 10-Б	-	-	-	-	-	2	1	3	6	4	2	3

Рис. 2.1 Успішність учнів старшої школи з інформатики

Результати, наведені в таблиці 2.1 та на рисунку 2.1, показують, що в контрольному 10-А класі високий рівень успішності з інформатики продемонстрували 13 учнів (61,9%), тоді як в експериментальному 10-Б класі – 9 учнів (42,8%). Ці учні отримали оцінки 12, 11 і 10 балів, що свідчить про їхню здатність самостійно виконувати всі завдання. Вони володіють

узагальненими знаннями з інформатики, можуть використовувати набуті знання і вміння в нестандартних ситуаціях, виконувати завдання, які не передбачені навчальною програмою, а також мають стійкі навички керування інформаційними системами, вільно застосовуючи їх на практиці.

Оцінки 9, 8 і 7 балів отримали 7 учнів (33,3%) у контрольному 10-А класі та 10 учнів (47,6%) у 10-Б класі. Для учнів з таким рівнем успішності характерно, що вони вміють застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, можуть пояснити основні процеси роботи інформаційних систем і наводити власні приклади. Вони виконують навчальні завдання, передбачені програмою, і здатні обґрунтувати вибір раціонального способу виконання завдання, використовуючи електронні засоби для пошуку необхідної інформації.

Середній рівень знань (оцінки 6, 5, 4 бали) мають 1 учень (4,7%) з 10-А класу та 2 учні (9,5%) з 10-Б класу. Учні цього рівня володіють знаннями, які перевищують початковий рівень; за допомогою вчителя вони можуть відтворити значну частину навчального матеріалу, а також мають базові навички виконання елементарних дій на комп'ютері і здатні виконати прості навчальні завдання за зразком.

Варто зазначити, що жоден учень не показав початковий рівень знань у контрольному та експериментальному класах, що свідчить про гарне орієнтування учнів в інформатиці.

Таблиця 2.2

Успішність учнів 10-А класу з трудового навчання

Класи	Бали											
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Контрольний 10-А	-	-	1	-	1	-	3	4	3	2	2	4
Експериментальний 10-Б	-	-	-	-	-	2	1	3	6	4	2	3

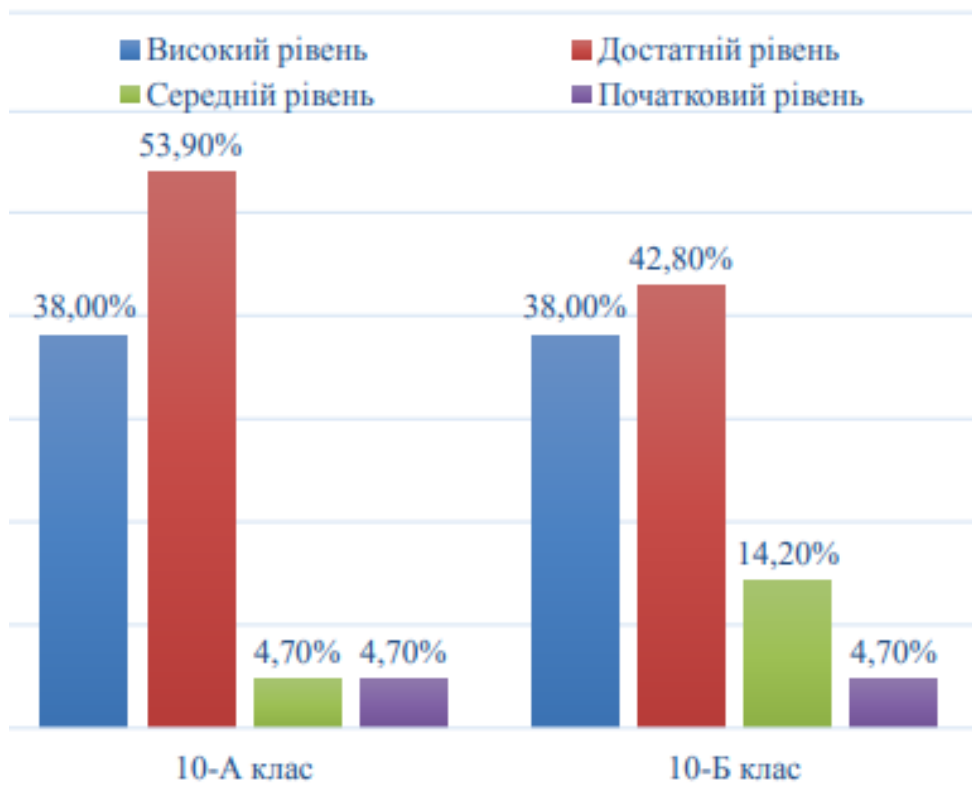

Рис. 2.2 Успішність учнів 10-А класу з трудового навчання

В контрольному класі високий рівень успішності (12, 11, 10 балів) мають 8 учнів (38%), а в експериментальному класі також 8 учнів (38%). Цим учням притаманні такі риси: вони правильно виконують усі прийоми та технологічні операції в межах визначених норм часу, а також організують робоче місце зразково. Вони дотримуються правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог.

Достатній рівень знань (9, 8, 7 балів) мають 11 учнів (53,3%) у контрольному 10-А класі та 9 учнів (42,8%) в експериментальному 10-Б класі. Учні цього рівня організують робоче місце відповідно до вимог і також дотримуються правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних норм. Виготовлені проекти (виконані роботи) мають добру якість, але містять незначні відхилення від встановлених стандартів. Вони коректно виконують всі прийоми і технологічні операції в межах визначених норм часу та демонструють знання і розуміння більшості навчального матеріалу. За

епізодичної консультації з учителем вони можуть застосовувати свої знання для виконання практичних завдань.

Учні використовують необхідну конструкторсько-технологічну документацію, а також виявляють здатність аналізувати та встановлювати суттєві зв'язки.

Використання знань, вмінь та навичок у надзвичайних ситуаціях є важливим аспектом навчання. Середній рівень (6, 5, 4 бали) продемонстрував 1 учень (4,7%) у контрольному класі 10-А та 3 учні (14,2%) в експериментальному 10-Б класі. Цим учням притаманні деякі недоліки в організації робочого місця. У кількох випадках спостерігаються порушення правил техніки безпеки та санітарно-гігієнічних вимог. Практичні завдання вони виконують під наглядом вчителя. Проекти, які вони виконують, містять значні відхилення від встановлених якісних критеріїв, хоча ці недоліки можуть бути виправлені. Близько половини технологічних операцій виконуються з помилками в прийомах та способах роботи. Учні розуміють основні навчальні матеріали і здатні визначати ключові поняття, проте допускають помилки. За підтримки вчителя вони можуть відтворити значну частину матеріалу, частково обґрунтовувати та аналізувати його, а також робити висновки.

Початковий рівень знань має 1 учень (4,7%) у кожному класі. Цей учень постійно порушує вимоги щодо організації робочого місця, а також систематично ігнорує правила техніки безпеки та санітарно-гігієнічні вимоги. Практичні завдання він виконує лише за допомогою вчителя. Виготовлений проєкт (виконана робота) не відповідає якісним показникам, і більшість робіт виконані з помилками в технологічних операціях. Учні здатні розпізнавати об'єкти відповідно до вивченого матеріалу та відтворювати їх.

За даними таблиць видно, що більшість учнів демонструють високий та достатній рівні знань, умінь та навичок з інформатики та трудового навчання, тоді як кількість учнів з середнім та початковим рівнями є незначною.

Для кращого розуміння формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів була проведена методика «Моніторинг соціалізації особистості учня» (І. Рожкова). Адже без високого рівня соціалізації учень не може всебічно розвиватися та ефективно використовувати свої знання, вміння та навички. Результати цього моніторингу було оформлено у таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Результати методики «Моніторинг соціалізації особистості учня»
(І. Рожкова) на констатувальному етапі дослідженні

Рівень	Контрольний клас 10-А	Констатувальний клас 10-Б
Високий рівень	4 (19 %)	5 (23,8 %)
Середній рівень	14 (66,6 %)	12 (57,14 %)
Низький рівень	3 (14,2 %)	4 (19 %)

Отже, високий рівень соціалізації продемонстрували 4 учні (19%) у контрольному класі 10-А та 5 учнів (23,8%) у констатувальному класі 10-Б. Учні з цим рівнем мають високу ступінь соціальної адаптації та готові приймати складні рішення.

Середній рівень виявили 14 учнів (66,6%) у контрольному класі 10-А та 12 учнів (57,14%) у констатувальному класі 10-Б. Ці учні мають добру адаптованість, але схильні покладатися на думку оточуючих.

Низький рівень соціалізації спостерігається у 3 учнів (14,2%) контрольного класу та 4 учнів (19%) констатувального класу. У них відзначається низька адаптація, проблеми у спілкуванні з однолітками та труднощі з самостійним прийняттям рішень.

Однією з основних задач дослідно-експериментальної роботи було виявлення та аналіз специфічних характеристик комунікативної діяльності

учнів, оскільки це є обов'язковим компонентом навчального процесу та формування індивідуальних освітніх траєкторій.

Для цього був проведений тест на визначення рівня комунікації серед учнів 10-х класів, результати якого були оформлені у таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Тест з визначення рівня комунікації

Бали	Контрольний клас 10-А	Констатувальний клас 10-Б
30-32 бали	2 (10 %)	2 (10 %)
25-29 балів	1 (5 %)	3 (14 %)
19-24 бали 4	4 (19 %)	8 (38 %)
15-20 балів	6 (28 %) 4	4 (19 %)
6-14 балів	6 (28 %) 4	3 (14 %)
5 та менше балів	2 (10 %)	1 (5 %)

Отже, учні контрольної групи, які набрали 30-32 бали, складають 2 особи (10%), так само як і в констатувальній групі. Ці учні мають обмежені комунікаційні навички, більшість з них мають лише знайомих, але не близьких друзів. У діапазоні 25-29 балів знаходиться 1 учень (5%) з контрольної групи та 3 учні (14%) з констатувальної, які є більш замкнутими та мовчазними.

Чотири учні (19%) контрольної групи та 8 учнів (38%) констатувальної групи отримали 19-24 бали. Вони більш товариські, але іноді почуваються невпевнено в новому оточенні і мають труднощі з налагодженням нових знайомств. Шість учнів (28%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи отримали 15-20 балів. Вони мають нормальний рівень комунікабельності і не бояться знайомств та галасливих компаній.

Серед учнів, які набрали 6-14 балів, 6 осіб (28%) з контрольної групи та 3 особи (14%) з констатувальної групи демонструють високу впевненість у собі та вміння спілкуватися з однолітками і людьми різного віку. Вони не

соромляться у нових компаніях і охоче заводять нові знайомства. Двоє учнів (10%) контрольної групи та 1 учень (5%) констатувальної групи отримали 5 балів або менше. Ці учні є занадто товариськими та нав'язливими, цікавляться речами, про які інші не хочуть спілкуватися, часто не є об'єктивними. Вони мають небагато близьких друзів, але багато знайомих.

Ефективним методом для розуміння життєвих планів і пріоритетів старшокласників є методика «Мої життєві та професійні плани». Наприклад, на запитання: «Чи обрали ви вже професію, якою будете займатися після закінчення школи?», 4 учні (19%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи відповіли «так». П'ятеро учнів (24%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи зазначили, що мають певні плани, але сумніваються. 6 учнів (28%) контрольної групи та 7 учнів (33%) констатувальної групи відповіли: «Ні, хоча іноді про це розмірковую». Троє учнів (14%) контрольної групи та 6 учнів (28%) констатувальної групи зазначили: «Навіть не замислювався над цим».

На друге запитання: «Що буде для Вас визначальним при виборі подальшого навчання або конкретного фаху?», результати виявили, що 9 учнів (43%) контрольної групи та 11 учнів (52%) констатувальної групи відзначили «високий рівень заробітної плати» як основний критерій. Ця відповідь свідчить про значення матеріального забезпечення у виборі професії, оскільки учні прагнуть забезпечити собі гідний рівень життя.

Друге місце за популярністю займає «порада чи вказівка батьків або інших родичів», зокрема 2 учні (10%) контрольної групи та 3 учні (14%) констатувальної групи вказали на вплив сімейних традицій і думок на свій вибір. Це свідчить про те, що сімейні цінності і поради значною мірою формують уявлення учнів про майбутню професію.

Ще одним важливим фактором є «високий престиж професії», на який вказали 10 учнів (48%) контрольної групи і 7 учнів (33%) констатувальної групи. Престиж професії може суттєво впливати на самооцінку та соціальний статус молодих людей, тому він займає значну позицію у їхніх пріоритетах.

На третє запитання: «З яких джерел Ви отримуєте найбільше інформації про різні професії?», 5 учнів (24%) контрольної та 3 учні (14%) констатувальної групи відповіли, що отримують цю інформацію вдома, від батьків чи родичів. Це підкреслює важливість родинного оточення у формуванні уявлень про різні професії.

Чотири учні (19%) контрольної групи та 7 учнів (33%) констатувальної групи зазначили, що черпають інформацію «від друзів і знайомих однолітків». Ця відповідь вказує на значення однолітків у процесі обміну інформацією та впливу на вибір професії.

Крім того, 2 учні (10%) контрольної групи і 1 учень (5%) констатувальної групи зазначили, що отримують інформацію «в школі, від учителів або спеціально запрошених представників різних професій, таких як психологи чи соціальні педагоги». Це свідчить про роль освітнього середовища у формуванні професійних орієнтацій учнів.

Нарешті, одна з найважливіших категорій інформації надходить з «засобів масової інформації», оскільки 10 учнів (48%) контрольної групи та 10 учнів (48%) констатувальної групи обрали цей варіант. Це вказує на те, що учні активно слідкують за новинами і програмами, що висвітлюють різні професії.

На четверте запитання: «Що приваблює Вас у майбутній професії?», 10 учнів (48%) контрольної групи та 8 учнів (38%) констатувальної групи відповіли, що їх цікавить «реалізація своїх інтересів, нахилів та здібностей». Ця відповідь демонструє, що молодь прагне вибрати професію, яка дозволяє їм реалізувати свій потенціал і відчувати задоволення від роботи.

Додатково, 4 учні (19%) контрольної та 3 учні (14%) констатувальної групи вказали на «самостійний і творчий характер праці» як важливий аспект, що приваблює їх до вибору професії. Це свідчить про бажання мати можливість проявляти свою креативність та ініціативу у роботі.

Ще три учні (14%) в контрольній групі та 3 учні (14%) в констатувальній групі зазначили, що для них важлива «престижність

професії». Цей аспект, безумовно, впливає на самооцінку молодих людей і їхнє сприйняття соціального статусу.

Чотири учні (19%) контрольної групи та 3 учні (14%) констатувальної групи підкреслили важливість «можливості стати самостійною і незалежною особистістю». Це свідчить про бажання молоді не лише заробляти, але й формувати власну ідентичність і автономію в суспільстві.

Нарешті, 4 учні (19%) констатувальної групи вказали на «можливість отримати матеріальну незалежність і жити в достатку» як важливий фактор при виборі професії. Це демонструє прагнення старшокласників забезпечити собі комфортне життя через професійну діяльність.

На п'яте запитання: «Наскільки серйозним і обдуманим вважаєте Ви своє рішення щодо подальшого навчання та вибору конкретного фаху?», 4 учні (19%) контрольної групи та 3 учні (14%) констатувальної групи відповіли, що їхнє рішення є «остаточним і безповоротним». Ще по 5 учнів (24%) з обох груп оцінили свої рішення як «дуже серйозні, обґрунтовані вагомими аргументами».

Деякі учні вказали, що їхнє рішення «не дуже серйозне, але цікаве» – 7 (33%) учнів контрольної групи та 6 (28%) учнів констатувальної групи поділилися такими думками. Інші ж 5 учнів (24%) контрольної групи і 7 учнів (33%) констатувальної групи визнали своє рішення «випадковим, але, можливо, з цього буде певна користь».

На шосте запитання: «Як Ви оцінюєте рівень своєї поінформованості про майбутню професію?», 16 учнів (76%) контрольної групи та 19 учнів (90%) констатувальної групи зазначили, що вважають свій рівень знань «високим, оскільки мають досвід практичної роботи в цій сфері». Водночас 5 учнів (24%) контрольної групи та 2 учні (10%) констатувальної групи визнали, що їхні знання «не дуже високі, здобуті лише з довідників для вступників або джерел масової інформації».

Сьоме запитання: «Чи намагаєтеся Ви активно розшукувати інформацію про обрану Вами професію?». 19 учнів (90%) контрольної групи

та 17 учнів (81%) констатувальної групи відповіли, що «так, постійно читають книги, запитують людей, стежать за будь-якою інформацією на цю тему». Лише 2 учні (10%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи відповіли «ні».

На восьме запитання: «Чи обговорюєте Ви з батьками свої плани щодо того, що будете робити після закінчення школи?», 10 учнів (48%) контрольної групи та 8 учнів (38%) констатувальної групи відповіли ствердно, зазначивши, що «так, часто». Ще 5 учнів (24%) контрольної групи та 6 учнів (28%) констатувальної групи повідомили, що розмовляють про це «час від часу, коли виникає нагода». У свою чергу, 6 учнів (28%) контрольної групи та 7 учнів (33%) констатувальної групи зазначили, що майже не обговорюють ці питання.

Далі, у відповіді на запитання: «Як родичі ставляться до Ваших планів після закінчення школи?», 16 учнів (76%) контрольної групи та 17 учнів (81%) констатувальної групи відзначили, що їхні родичі ставляться до цих планів «цілком схвально і обіцяють підтримку». Водночас 3 учні (14%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи зазначили, що ставлення є «в цілому позитивним». Деякі учні, 2 (10%) з контрольної групи, вказали на нейтральну позицію родичів, які «не дуже задоволені, але й не заперечують».

Десяте запитання: «До якого роду занять Ви, на Вашу думку, більше схильні?» виявило різноманітні відповіді. 3 учні (14%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи відповіли, що схиляються до педагогічної чи виховної роботи. По 2 учні (10%) з кожної групи обрали «наукову діяльність» як найбільш привабливу. Щодо організаційної та адміністративної роботи, 2 учні (10%) контрольної групи і 1 учень (5%) констатувальної групи також висловили цю думку. Деякі учні, зокрема 3 (14%) з контрольної групи та 2 (10%) з констатувальної, вважають себе схильними до роботи, пов'язаної з художньою творчістю, включаючи літературу і образотворче мистецтво. Відповіді щодо розпорядження і

реклами товарів надали 4 (19%) учнів контрольної групи та 3 (14%) учні констатувальної групи. Одного учня (5%) з кожної групи приваблює ідея організації власної справи, тоді як 6 (28%) учнів контрольної групи та 8 (38%) учнів констатувальної групи вказали, що «точно не можуть сказати, у них немає конкретних нахилів».

Наступне запитання стосувалося стильових уподобань: «Який стиль роботи Вам більше імпонує?». 2 учні (10%) з кожної групи вказали, що віддають перевагу «працювати як підлеглий, виконуючи конкретні завдання». Водночас 15 учнів (71%) контрольної групи та 17 учнів (71%) констатувальної групи зазначили, що їм подобається «працювати самостійно, відокремлено, щоб ніхто не втручався». Також 4 учні (19%) контрольної групи і 2 (10%) констатувальної групи висловили бажання «очолювати роботу, бути організатором або адміністратором».

Передостаннє запитання звучало так: «Від чого, на Вашу думку, насамперед залежить успіх людини в житті?». Відповіді учнів виявили різноманітні погляди на цю тему. 5 учнів (24%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи вважають, що успіх визначається «характером та здібностями» особи. Значна частина, а саме 9 учнів (43%) контрольної групи та 11 учнів (52%) констатувальної групи, зазначила, що ключовим фактором є «спеціальна освіта». П'ятеро учнів (24%) контрольної групи та 4 учні (19%) констатувальної групи вказали на важливість «зв'язків із корисними людьми». Двоє учнів (10%) з кожної групи зазначили, що успіх може залежати від «щасливого випадку».

Останнє запитання пропонувало учням проаналізувати наведені цінності і пронумерувати їх від 1 до 14, де 1 – найважливіша, а 14 – найменш важлива. Найбільша кількість учнів, 8 (38%) з контрольної групи та 9 (43%) з констатувальної, визначила «мати надійних і цікавих друзів» як найважливішу цінність. Далі, 3 (14%) учні з кожної групи відповіли, що важливо «виховати в собі сильний характер». Щодо «отримання матеріальної незалежності», 4 (19%) учні контрольної групи та 2 (10%) учні

констатувальної групи визнали це важливим. Двоє учнів (10%) з кожної групи вказали на «досягнення хорошого фізичного розвитку: бути в хорошій формі» як важливу цінність. Водночас 4 (19%) учні контрольної групи та 5 (24%) учні констатувальної групи підкреслили важливість «розвитку та реалізації своїх творчих можливостей».

Таким чином, для більшості учнів важливими є освіта, надійні друзі, підтримка для успішної співпраці, а також всебічний розвиток та реалізація власного потенціалу. Учні прагнуть використовувати набуті знання, уміння та навички в практичній діяльності.

В процесі спостереження були виявлені кілька недоліків, які ускладнюють формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів профільної школи в умовах дистанційного навчання. По-перше, у школі пропонується лише 1-3 профілі на вибір, що не може задовольнити потреби всіх учнів. Крім того, відзначається зменшення кількості учнів та класів, що перешкоджає створенню відповідних профільних класів. Багато старшокласників ще не визначилися зі своїм професійним шляхом, що створює ситуації, коли учні не можуть адекватно оцінити свої можливості. Це призводить до низьких результатів у профільному навчанні, і змінити профіль стає складно або навіть неможливо.

Крім того, не всі учні та їхні батьки погоджуються з концепцією поглибленого вивчення деяких предметів, тоді як інші залишаються на поверхневому рівні. Традиційне профільне навчання проводить диференціацію, але не надає учням можливості будувати індивідуальну траєкторію навчання. Після закінчення 9-го класу учні змушені обирати новий колектив, і не всі сприймають цей перехід безболісно, що залежить від їхньої адаптації до нових умов.

Отже, для подолання виявлених проблем та спираючись на результати проведеного тестування, а також використані методики, була розроблена нова методика організації профільного навчання. Ця методика зосереджена

на формуванні освітніх індивідуальних траєкторій учнів у контексті дистанційного навчання.

Розробка даної методики передбачає комплексний підхід до навчального процесу, що включає аналіз потреб і інтересів учнів, адаптацію навчальних матеріалів і завдань, а також використання інтерактивних технологій для забезпечення ефективності навчання. Особлива увага приділяється тому, щоб кожен учень міг не лише засвоювати знання, а й самостійно визначати свою освітню траєкторію, відповідно до своїх здібностей та прагнень.

Крім того, нова методика включає елементи моніторингу і оцінювання, які дозволяють відстежувати прогрес учнів у навчанні та вчасно коригувати освітні плани. Це сприятиме підвищенню мотивації учнів і їх активному залученню до навчального процесу, а також створить умови для більшої гнучкості в організації освітнього процесу, що є надзвичайно важливим в умовах сучасних викликів дистанційного навчання.

2.2. Календарно-тематичне планування уроків до навчального модуля «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»

Календарно-тематичне планування є системним процесом, що передбачає детальне розподілення навчальних занять у часі. Цей процес враховує кількість годин, визначену навчальною програмою для кожної теми, а також тижневе навантаження, затверджене навчальним планом, і розклад занять.

Вчитель розробляє календарно-тематичне планування для кожного класу відповідно до навчальної програми та вимог Державних освітніх стандартів. У випадку, якщо предмет викладається в кількох класах (паралелях), допускається створення єдиного плану для всіх класів паралелі, що забезпечує узгодженість та цілісність навчального процесу.

Якість і детальність календарно-тематичного планування є важливими показниками професіоналізму вчителя. У своєму плані викладач не лише

визначає послідовність вивчення окремих питань теми, але й ретельно підбирає зміст навчальних занять, розробляє систему уроків, що включає як навчання нового матеріалу, так і повторення та закріплення знань. Важливим аспектом планування є також вибір форм контролю знань, які дозволяють оцінити рівень засвоєння навчального матеріалу учнями.

Таким чином, календарно-тематичне планування виконує кілька ключових функцій. Воно організовує освітній процес, забезпечує логіку і послідовність викладання матеріалу, а також створює основи для моніторингу успішності учнів. Це не лише підвищує ефективність навчання, а й допомагає вчителю бути готовим до змін у навчальному процесі. Якісно підготовлений план дозволяє оперативно реагувати на потреби класу, адаптуючи матеріал відповідно до рівня підготовки учнів.

Перед створенням календарно-тематичного планування вчителю важливо ознайомитися з «Інструктивно-методичними рекомендаціями щодо вивчення предметів інваріантної складової навчального плану», виданими Міністерством освіти і науки України. Ці рекомендації слугують настановою для правильної організації навчального процесу та сприяють досягненню високих результатів в освітній діяльності.

Календарно-тематичне планування може бути представлено у вигляді друкованих матеріалів на окремих аркушах формату А4 або включене безпосередньо в тексти навчальних програм. У цьому випадку важливо дотримуватись встановленої структури та оформлення, відповідно до вимог, а також переконатися, що програма була придбана за власні кошти, а не отримана з бібліотеки.

Вчителі мають можливість використовувати друковані посібники з календарно-тематичного планування, за умови, що ці матеріали відповідають навчальним програмам та оформлені відповідно до зазначених стандартів. Це забезпечує однорідність у навчальному процесі та дозволяє вчителям зосередитись на реалізації навчальних цілей.

У разі використання таких посібників, вчитель має свободу у розробці тематик уроків з мовлення, позакласного читання та резервних годин, що дозволяє адаптувати навчальний процес до потреб учнів та специфіки навчального закладу.

Для зручності під час планування рекомендується створення матриці (Додаток Г), а також календарно-тематичного плану, що спрощує організацію навчального процесу та дозволяє систематизувати матеріал, який буде вивчатися протягом навчального року. Цей підхід допомагає вчителям ефективно координувати свої дії, зосереджуючи увагу на важливих аспектах навчання і підвищуючи якість освіти (табл. 2.1)

Таблиця 2.1

Фрагмент календарно-тематичного плану для учнів 10-11 класу

№ з/п	Тема уроку та її зміст	К-ть год	Дата проведення	
Навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»				
	Об'єкт проєктної діяльності №1: Стілець Основна технологія: Технологія механічної обробки деревини Додаткова технологія: Технологія пірографії	35		
1	Вибір та обґрунтування теми проєкту. Поняття про проєктування. Вимоги до проєктованого виробу. <i>Зміст нового навчального матеріалу.</i> Короткий огляд історії виникнення та розвитку механічної обробки деревини. Робота з джерелами інформації та алгоритм пошуку даних в інтернеті. <i>Зміст практичної роботи.</i> Формулювання проблеми, визначення теми проєкту, розробку завдань для його виконання. Також передбачено складання анкети для	1		

	опитування однокласників або знайомих, роботу з інформаційними джерелами та планування етапів виконання проєкту.			
2	<p>Робота з інформаційними джерелами. Пошук подібних виробів.</p> <p><i>Зміст нового навчального матеріалу.</i></p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення та актуалізації: різновиди оздоблення, аналіз моделей-аналогів, створення ескізу.</p> <p><i>Зміст навчального матеріалу для повторення (актуалізації).</i></p> <p>Види оздоблення. Моделі-аналогі. Ескіз.</p> <p><i>Зміст практичної роботи.</i> Пошук моделей-аналогів, виділення кращих характеристик кожного зразка, створення банку ідей, аналіз і систематизацію отриманої інформації, а також розробку ескізу виробу.</p>	1		
3	<p>Конструювання композиції оздоблення.</p> <p><i>Зміст нового навчального матеріалу.</i></p> <p>Особливості механічної обробки деревини.</p> <p><i>Зміст навчального матеріалу для повторення</i></p> <p>Методи проєктування, які вивчалися на уроках трудового навчання у 5-9 класах: фантазування, метод фокальних об'єктів, біоформи, комбінаторика, біоніка.</p> <p><i>Зміст практичної роботи.</i> Проєктування оздоблення стільця. Розробка композиції.</p>	1		
4	<p>Добір конструкційних матеріалів та інструментів</p> <p><i>Зміст нового навчального матеріалу.</i></p> <p>Деревина як вид конструкційного матеріалу.</p> <p><i>Зміст навчального матеріалу для повторення</i></p>	1		

	<p>Будова та види деревини. Перелік інструментів та пристосувань, необхідних для обробки деревини.</p> <p>Зміст практичної роботи. Підбір інструментів та пристосувань. Визначення орієнтовної вартості матеріалів та інструментів.</p>			
5	<p>Технологія виготовлення виготовлення</p> <p>Зміст нового навчального матеріалу.</p> <p>Технологія механічної обробки деревини: етапи склеювання виробу, критерії оцінки якості та процес шліфування</p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення.</p> <p>Послідовність виготовлення дерев'яних виробів, правила безпеки при виконанні технологічних операцій, а також організацію робочого місця під час механічної обробки деревини.</p> <p>Зміст практичної роботи.</p> <p>Виготовлення стільця механічним способом.</p>	8		
6	<p>Технологія механічної обробки деревини</p> <p>Зміст нового навчального матеріалу.</p> <p>Технологія механічної обробки деревини. Послідовність виготовлення виробу. Критерії якості оздобленого виробу. Остаточна обробка виробу.</p> <p>Зміст навчального матеріалу для повторення</p> <p>Експозиція. Послідовність механічної обробки деревини. Правила безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Організація робочого місця під час механічної обробки деревини.</p> <p>Зміст практичної роботи.</p> <p>Оздоблення пірографією.</p>	20		

7	<p>Економічне обґрунтування проєкту</p> <p><i>Зміст нового навчального матеріалу.</i></p> <p>Економічні дослідження проєкту. Співвідношення понять: собівартість та вартість виробу. Складові собівартості виробу. Величина прибутку. Можлива вартість виробу.</p> <p><i>Зміст навчального матеріалу для повторення</i></p> <p>Чинники, які впливають на якість пірографії. Способи запобігання та усунення недоліків у дерев'яному виробі.</p> <p><i>Зміст практичної роботи</i></p> <p>Визначення вартості матеріалів, роботи, електроенергії та амортизаційних витрат, величини прибутку. Розрахунок собівартості та можливої вартості виробу. Ф</p>	1		
8	<p>Розробка реклами</p> <p><i>Зміст нового навчального матеріалу.</i></p> <p>Види реклами, способи її розміщення в мережі Інтернет. Основні структурні складові реклами, вимоги до змістового наповнення та стилістичного оформлення.</p> <p><i>Зміст практичної роботи.</i></p> <p>Розробка реклами виробу. Розміщення реклами в інтернет-мережі. Визначення шляхів вдосконалення проєкту.</p>	1		
9	<p>Захист проєкту</p> <p><i>Зміст навчального матеріалу для повторення</i></p> <p>Структурні елементи власного проєкту. Складові частини порт фоліо.</p> <p><i>Зміст практичної роботи.</i></p> <p>Компонування портфоліо проєкту. Презентація проєкту.</p> <p>Захист проєкту.</p>	1		

2.3. Розроблення системи уроків

Тема уроку: Постановка проблеми. Визначення завдань для виконання проєкту.

Мета уроку:

- Навчальна: ознайомити учнів з завданнями проєкту, пошук проблем та їх вирішення при виготовленні рамки для фото; навчити елементам визначення завдань виконання проєкта.

- Виховна: виховання організованості та самостійності під час виконання практичної роботи; скласти умови до виховання зацікавленості технічних наук; виховувати основи культури праці; сприяти вихованню бережного відношення до інструментів; економного використання матеріалів.

- Розвиваюча: розвивати в учнів кругозір; розвиток уміння визначати завдань для виконання проєкту.

Обладнання, матеріали, інструменти: презентація, мережа Інтернет, журнали та підручники по трудовому навчанні.

Дидактичне забезпечення: аркуші з правилами безпеки та послідовність виконання практичної роботи.

Об'єкт праці: рамка для фото

Тип уроку: урок формування практичних умінь та навичок, засвоєння нових знань.

Література: І.Ю.Ходзицька, Н.І. Боринець, В.М.Гащак, О.В.Горобець, Е.М.Даниліна. Технології (рівень стандарту). Підручник для 10(11) класу закладів загальної середньої освіти. – К.: Ранок, 2019. – 208 с.

План уроку

1. Організаційна частина (2 хв.).
2. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів (або повторення раніше вивченого матеріалу) (3 хв.).
3. Повідомлення теми, мети та завдань уроку (очікуваних результатів) (2 хв.).
4. Мотивація навчально-трудової діяльності учнів (2 хв.).

5. Вивчення нового матеріалу(10 хв.).
6. Закріплення вивченого матеріалу(5 хв.).
7. Практична робота (15 хв.).
8. Заключна частина(6 хв.).

Хід уроку

1. Організаційна частина

- привітання.
- перевірка присутності учнів на занятті (за журналом, рапорт чергового).
- призначення чергових (за списком, за графіком).
- перевірка наявності спецодягу (халат, окуляри).
- провести загальний інструктаж з правил безпеки життєдіяльності та правил поведінки в майстерні.

2. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів

Для проведення даного уроку учням на попередньому занятті повідомляють тему майбутнього уроку та умови і правила, які будуть діяти на цьому уроці:

- Ознайомитись з еволюцією розвитку виробів інтер'єрного призначення.
- Дібрати літературу в якій описується процес виготовлення виробів інтер'єрного призначення.
- Узгодити з батьками орієнтовані передбачувані витрати на реалізацію творчого проєкту.

Учні розподіляють завдання та виконують його в позаурочний час, а також самостійно добирають потрібний матеріал, обмірковує форму подачі матеріалу.

У процесі бесіди з'ясовуються такі питання:

- Що таке проєкт? З яких етапів він складається?
- Для чого потрібно проєктувати вироби?

3. Мотивація навчально-трудової діяльності учнів

Навчитись проєктувати вибір дуже важливо для дорослого життя. Визначення проблем та етапів проєктування об'єкта навіть побутові незначні вироби.

4. Повідомлення теми, мети та завдань уроку

Вчитель записує тему уроку на дошці: Постановка проблеми. Визначення завдань для виконання проєкту.

Формулювання дидактичної мети для учнів – вчитися, слухати вчителя та робити все вірно за його вказівками; Завдання навчально-трудова діяльності полягає в постановці проблем та визначенні завдань виконання проєкту.

5. Вивчення нового матеріалу

1.) Пригадайте поняття творчого проєкту. (прийом «продовжіть речення»)

Проєктування – процес, який починається з моменту отримання завдання; розробка концепції, аналіз об'єкта, конструювання, макетування, проєктна документація:

- назва об'єкта;
- функція, призначення;
- габаритні розміри;
- аналіз існуючих аналогів (матеріал, форма, естетика...)
- вимоги до дизайну об'єкта ;
- норми витрати матеріалу;
- ескізи креслення виробу.

Базова модель – форма виробу, яку використовують для розробки цілого ряду подібних виробів.

Модель-аналог – це модель, що створена на основі базової моделі, але відрізняється формою деталей чи оздобленням.

2.) Можливі теми творчих проєктів.

Обговорення запропонованих учителем тем проєктів.

3.) Пригадайте етапи проєктування. (Презентація с етапами проєктування)

I. Організаційно – підготовчий етап.

Обґрунтувати проблеми, що виникла, і необхідність її розв’язання.

Призначення проєктованого виробу.

Вимоги до виробів даного призначення.

Вимоги до матеріалів.

Вибір об’єкту проєктування.

Аналіз зразків-аналогів.

II. Конструкторський етап.

III. Технологічний етап.

IV. Заключний етап.

6. Закріплення вивченого матеріалу

1. До яких технологій відноситься ваш майбутній вибір (рамка для фото)?
(метод «Прес» - Я вважаю... , Тому що..., Отже...)

- Повинен бути ... (гарним, естетичним.)

- Бути виготовлений ... (для подарунку, для себе...)

- Вибір має бути ... (невеликим за об’ємом , економним.)

- Виріб має відповідати... (техніки декоративно-ужиткового мистецтва)

2. Які вимоги до вибору ви ставите? (метод «Мікрофон»)

Необхідно визначитися, яким має бути ваш виріб.

Підведемо підсумок ваших відповідей: Основними задачами при цьому виступатимуть наступні вимоги:

А) естетичні

Б) технологічні

В) функціональні

Д) економічні

7. Практична робота

Завдання 1. Скласти план роботи з виконання проєкту.

Завдання 2. Вибір дизайну проєкту, його обґрунтування. (учні аналізують та обговорюють вибір «робота в малих групах»)

7.1. Зміст завдань

- Визначити мету творчого проєкту.
- Дібрати інформацію в інформаційних джерелах.
- Проаналізувати моделі-аналоги виробів (рамки для фото.)
- Виконати ескізний малюнок свого виробу.
- Підготувати матеріали, дібрати обладнання та інструменти.
- Розробити технологічні картки послідовності виготовлення виробу, підібрати технологію його виготовлення.

7.2. Вступний інструктаж

Вчитель демонструє порядок виконання учнями практичної роботи; нагадує про те, що потрібно дотримуватися правил техніки безпеки під час роботи з інструментами.

7.3. Самостійна робота учнів (обходи).

Перший обхід: перевірити дотримання санітарно-гігієнічних вимог, наявність необхідного оснащення, правильність організації робочого місця.

Другий обхід: перевірити правильність тримання інструментів, пристосувань, виконання трудових дій, прийомів.

Третій обхід: перевіряти дотримання технологічної послідовності виконання завдання, технологічних вимог до виконання кожної операції, проведення самоконтролю кожним учнем.

Постійно перевіряти дотримання безпечних прийомів роботи та організацію робочого місця.

Поточний інструктаж: контроль якості виконуваних робіт, вказати на недоліки в роботі і шляхи їхнього усунення.

7.4. Заключний інструктаж:

Контроль за організацією робочих місць та дотриманням учнями правил безпеки праці. Вчитель акцентує увагу на найбільш допущених помилках, які траплялися під час виконання практичної роботи та способи їх уникнення.

- Вчитель виділяє увагу на важливості наукової організації робочого місця. Своєчасне його прибирання, догляд за інструментами після роботи тощо; виставлення оцінок за практичне завдання.

8. Заключна частина:

Рефлексія (техніка «Запитальний ряд»)

1. Які завдання були визначені сьогодні на уроці?
2. Чи справились ви з цим завданням?
3. Чи актуально виготовлення рамки для фото технікою декоративно-ужиткового мистецтва сьогодні?
4. Які труднощі виникли у вас під час виконання практичної роботи?
5. Які орієнтовані матеріальні затрати?

Учні висловлюють свою думку, після чого учитель робить висновок – узагальнення.

Учитель відзначає найкращі проекти; вказує на помилки які учні допустили під час роботи, та шляхи їх виправлення.

Виставлення оцінок (обґрунтування)

Тема уроку: Робота з інформаційними джерелами. Пошук інформації, яка необхідна для виконання завдань проекту.

Мета уроку:

- Навчальна: Ознайомлення з поняттями «банк ідей» і «вибори – аналоги»; навчити правильного вибору виробів-аналогів, визначити вимоги до об'єкту проектування та формулювати висновок;
- Виховна: виховання організованості та самостійності під час виконання практичної роботи; Виховання почуття краси; Формування навичок самостійного пошуку необхідної інформації та її аналізу;
- Розвиваюча: розвиток уміння визначати завдань для виконання проекту. Підтримання інтересу до процесу отримання знань.

Обладнання, матеріали, інструменти: книги, журнали, фото із зображенням рамки для фото, готові вироби, роздатковий матеріал.

Дидактичне забезпечення: аркуші з правилами безпеки та послідовність виконання практичної роботи.

Об'єкт праці: рамка для фото

Тип уроку: Урок комплексного застосування знань, умінь та навичок.

Література: І.Ю.Ходзицька, Н.І. Боринець, В.М.Гащак, О.В.Горобець, Е.М.Даниліна. Технології (рівень стандарту). Підручник для 10(11) класу закладів загальної середньої освіти. – К.: Ранок, 2019. – 208 с.

План уроку

9. Організаційна частина (2 хв.).
10. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів (або повторення раніше вивченого матеріалу) (4 хв.).
11. Повідомлення теми, мети та завдань уроку (очікуваних результатів) (...хв.).
12. Мотивація навчально-трудової діяльності учнів (2 хв.).
13. Вивчення нового матеріалу(6 хв.).
14. Закріплення вивченого матеріалу(5 хв.).
15. Практична робота (20 хв.).
16. Заключна частина(6 хв.).

Хід уроку

1. Організаційна частина

- привітання.
- перевірка присутності учнів на занятті (за журналом, рапорт чергового).
- призначення чергових (за списком, за графіком).
- перевірка наявності спецодягу (халат, окуляри).
- провести загальний інструктаж з правил безпеки життєдіяльності та правил поведінки в майстерні.

2. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів

(Методом бесіди з'ясовують питання):

- Які види декорування рамки для фото є? (зернами, крупами, бусинками, природними матеріалами, штучним мохом тощо.)

- З якого матеріалу можливо виготовити рамку для фото? (З деревини, дерев'яних зрізів, гілок дерев, з газетних трубочок тощо.)

3. Мотивація навчально-трудої діяльності учнів

(Питання до учнів):

- Які етапи проєкту ми вже виконали?

- Як ви думаєте, що буде наступним кроком для успішної роботи над проєктом?

Вчитель акцентує увагу учнів на тому, що всі етапи проєкту спрямовані на: виготовлення якісного та оригінального виробу. Для того, щоб цього досягти, вам необхідно:

По-перше – знайти необхідну інформацію, яка стосується теми проєкту

По-друге – знайдену інформацію правильно використати.

(вчитель схематично пише на дошці (електронній дошці в онлайн.) – слово «проєкт» і від нього дві стрілочки: «інформація» і «аналіз інформації».

Отже, результат вашого проєкту буде залежати від правильного вибору проєкту для виготовлення. А як правильно це зробити, сьогодні на уроці ви дізнаєтесь.

4. Повідомлення теми, мети та завдань уроку

Учитель записує на дошці тему уроку, повідомляє навчальні завдання: Робота з інформаційними джерелами. Пошук інформації, яка необхідна для виконання завдань проєкту.

5. Вивчення нового матеріалу

В попередньому розділі ми розглянули етапи роботи над проєктом. Ми, також з'ясували, що на першому етапі роботи важливим чинником, що впливає на успішне розв'язання проблеми є збір інформації з обраної теми.

Вміле опрацювання інформації дає змогу проєктувальнику більш чітко та ясно визначити проблему (окреслити суть протиріччя, що знаходиться в основі проблеми, з'ясувати вже відомі на даний момент шляхи її розв'язання і

т.д.) швидко віднайти власні способи для розв'язання поставлених завдань і, відповідно, більш ґрунтовно розробляти банк ідей та пропозицій.

Коли перед дизайнером (конструктором) постає завдання з вивчення досліджуваної проблеми, йому необхідно визначити джерела, до яких він буде звертатись в першу чергу.

Отже, розглянемо інформацію як провідний ресурс проєкту, відповідні джерела інформації та засоби і прийоми її пошуку.

Термін «інформація» в середині ХХ століття ввів К. Шеннон відносно до теорії передачі кодів, отримавши назву «Теорія інформації». В даний час зміст цього терміну отримав більш глибоке природничо-філософське значення. Така трансформація – в сприйнятті людиною – поняття «інформація» стала наслідком необхідності переосмислення технологій трансляції та ретрансляції, сприйняття і перетворення того, що має загальну назву - інформація.

Інформацію (від лат. Informatio - повідомляти) визначають як будь-яке повідомлення про повідомлення про теоретичні відомості, значення певних показників у вигляді букв, цифр та зображень, що є об'єктами збереження, обробки та передачі які використовуються в процесі аналізу певних (економічних, технологічних, політичних та ін.) рішень.

Все інформаційне середовище поділяється на три типи джерел інформації:

- документ;
- людина;
- предметно-речове середовище.

Поняття «документ» використовується сьогодні у двох значеннях:

а) Документ – це матеріальний носій запису із зафіксованою на ньому інформацією для передачі її в часі і просторі;

б) Документ – це юридично закріплений папір, що засвідчує за його власником право на що-небудь, засвідчує будь-який факт.

Людина є ключовою ланкою в системі інформаційних джерел. Може розкрити за обсягом велику та цікаву інформацію із області знань та власного досвіду використання цих знань на практиці.

Під предметно-речовим середовищем розуміють оточення, що поруч нас з вами. Предмети та речі інколи можуть розповісти не менше ніж людина.

Під час роботи над проектом важливо знати де шукати потрібну інформацію. У зв'язку з цим розрізняють такі найбільш поширені шляхи пошуку інформації:

- вивчення бібліотечного каталогу
- за допомогою пошукових систем в Інтернеті
- в довідковому апараті лінгвістичних енциклопедій. У них після статті на визначені теми дається список літератури.
- комунікативний – можливість отримати необхідну консультацію вчителя, фахівця тієї галузі, яка є близькою до теми проекту.

Банк ідей – це весь обсяг накопиченої інформації який необхідний для виконання проекту.

Інформацію шукають за:

тематичними каталогами і за допомогою пошукових машин.

Кажуть, що в Інтернеті є все. Однак, це не зовсім так. Матеріали для розміщення в мережі готують звичайні люди (зрозуміло фахівці своєї справи), тому там можна віднайти лише те, що вони вважають за потрібне. Однак завдяки їхньої творчості в мережі утворилося понад двох мільярдів Web-сторінок.

Для зручності проведемо аналогію пошукових тематичних каталогів в Інтернеті із звичайною книгою. Вона починається із заголовків і завершується алфавітним (предметним) покажчиком основних термінів. Не зважаючи на те, що вони (заголовки і покажчик) знаходяться в різних місцях книжки і виглядають по різному, вони виконують однакову функцію – допомагають знаходити у книжці потрібну інформацію. Зміст із заголовками – це приклад каталогізації в Інтернеті. Читач за назвою розділу вибирає тему, яка його

цікавить і за номером сторінки знаходить потрібний текст. Алфавітний покажчик – приклад індексації. Читач знаходить потрібний термін і одержує номер сторінки за якою знаходить потрібну інформацію.

В Інтернеті каталоги та покажчики розрізняються технологією підготовки. Над каталогами працюють люди, а покажчики формуються автоматично. Під час каталогізації ресурсу досвідчений редактор уважно проглядає його, визначає, до якої галузі знань його можна віднести, і вносить його у відповідний каталог. Найбільш великий каталог Інтернету – Yahoo. В ньому працює понад 150 кваліфікованих редакторів. Це велика організація, проте її зусиль вистачає лише на те, щоб підтримувати найбільш актуальні каталоги. А не вносити нові.

Отже, підсумовуючи можна відзначити, що:

- каталоги організуються за темами і містять гіперпосилання для повернення на верхній рівень веб-сайту каталогу;

- для використання каталогу необхідно обрати відповідну категорію з галузі людської діяльності, які розбиті за групами: мистецтво, економіка, наука, техніка, архітектура, дизайн тощо. Якщо клацнути мишкою на обрану (мистецтво) категорію то з'являться відповідні гіперпосилання архітектура, живопис і т.д. Далі йде детальніша класифікація;

- в цілому працювати за пошуковими каталогами нескладно – пошук інформації користувачем проводиться на інтуїтивному рівні і практично завжди закінчується успіхом.

6. Закріплення вивченого матеріалу

Питання для самоконтролю:

1. Де можна віднайти потрібні літературні джерела для вашого проекту? (В мережі Інтернет, тематична література: журнали та книги трудового навчання)
2. На яку інформацію необхідно звертати увагу в першу чергу під час роботи з книгою? (потрібну для виготовлення власного проекту та пошук за змістом.)

3. Що таке Інтернет? (Всесвітня асоціація комп'ютерних мереж)
4. Які існують способи пошуку інформації в мережі Інтернет? (вказівка адреси сторінки, пересування по гіперпосиланням, звернення до пошукової системи)

7. Практична робота

Завдання 1. Пошук інформації про виготовлення та оздоблення рамки для фото в тематичних каталогах та пошукових машинах за допомогою ключових слів.

Завдання 2. Виписати основні поняття та методи виготовлення рамки для фото. Вибрати кращий вид та спосіб оздоблення свого проєкту.

7.1. Зміст завдань

1. Виберіть 10 ключових слів для теми свого проєкту і розташуйте їх у порядку від загальних понять до більш конкретних положень.

2. Відкрийте вікно браузера (або підручник з трудового навчання/журнал)

3. Виконайте подальший пошук послідовно виконуючи всі дії наведені нижче використовуючи одну з пошукових машин:

У поле адреса введіть адресу пошукової системи (наприклад: ukr.net);

Уважно перегляньте описи веб-сайтів, складіть список тих сайтів, що містять розшукувану інформацію;

Переглянути знайдені веб-сторінки, скласти список потрібних.

Переглянути літературу та знайти інформацію для свого проєкту.

7.2. Вступний інструктаж

Пошук інформації є невід'ємним елементом проєктування виробу. Ви повинні навчитись правильно та швидко підбирати потрібну інформацію в різних джерелах. Без пошуку потрібної інформації – проєкт не можливо створити. Якщо знайти не вірну інформацію – проєкт буде не досконалим.

Отже сьогодні ми повинні навчитись швидко і якісно підбирати правильну інформацію для оформлення свого проєкту (рамка для фото).

7.3. Самостійна робота учнів (обходи).

Перший обхід: перевірити дотримання санітарно-гігієнічних вимог, наявність необхідного оснащення, правильність організації робочого місця.

Другий обхід: перевірити правильність тримання інструментів, пристосувань, виконання трудових дій, прийомів.

Третій обхід: перевіряти дотримання технологічної послідовності виконання завдання, технологічних вимог до виконання кожної операції, проведення самоконтролю кожним учнем.

Постійно перевіряти дотримання безпечних прийомів роботи та організацію робочого місця.

Поточний інструктаж: контроль якості виконуваних робіт, вказати на недоліки в роботі і шляхи їхнього усунення.

7.4. Заключний інструктаж:

Контроль за організацією робочих місць та дотриманням учнями правил безпеки праці. Вчитель акцентує увагу на найбільш допущених помилках, які траплялися під час виконання практичної роботи та способи їх уникнення.

- Вчитель виділяє увагу на важливості наукової організації робочого місця. Своєчасне його прибирання, догляд за інструментами після роботи тощо; виставлення оцінок за практичне завдання.

8. Заклучна частина:

Рефлексія (техніка «Запитальний ряд»)

Учні висловлюють свою думку, після чого учитель робить висновок – узагальнення.

Учитель відзначає найкращий пошук інформації; вказує на помилки які учні допустили під час роботи, та шляхи їх виправлення.

Виставлення оцінок (обґрунтування)

Тема уроку: Розробка ескізного малюнка виробу з урахуванням: знайдених зразків.

Мета уроку:

- Навчальна: навчитись виконувати ескізний малюнок виробу свого проєкту.
- Виховна: виховувати товариську взаємодопомогу, естетичний смак, інтерес до створення власного проєкту та про процесу проєктування. Виховувати допитливість, наполегливість, працелюбність, креативність.
- Розвиваюча: розвивати творчі здібності, навички колективної роботи, уміння аналізувати, роботи висновки.

Обладнання, матеріали, інструменти: навчальні посібники, Інтернет, роботи дітей.

Дидактичне забезпечення: аркуші з правилами безпеки та послідовність виконання практичної роботи.

Об'єкт праці: рамка для фото

Тип уроку: Урок узагальнення і систематизації знань.

Література: І.Ю.Ходзицька, Н.І. Боринець, В.М.Гащак, О.В.Горобець, Е.М.Даниліна. Технології (рівень стандарту). Підручник для 10(11) класу закладів загальної середньої освіти. – К.: Ранок, 2019. – 208 с.

План уроку

1. Організаційна частина (2 хв.).
2. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів (або повторення раніше вивченого матеріалу) (5 хв.).
3. Повідомлення теми, мети та завдань уроку (очікуваних результатів) (2 хв.).
4. Мотивація навчально-трудової діяльності учнів (2 хв.).
5. Вивчення нового матеріалу (15 хв.).
6. Закріплення вивченого матеріалу(2 хв.).
7. Практична робота (13 хв.).
8. Заключна частина(4 хв.).

Хід уроку

1. Організаційна частина

- привітання.

- перевірка присутності учнів на занятті (за журналом, рапорт чергового).
- призначення чергових (за списком, за графіком).
- перевірка наявності спецодягу (халат, окуляри).
- провести загальний інструктаж з правил безпеки життєдіяльності та правил поведінки в майстерні.

2. Актуалізація опорних знань та життєвого досвіду учнів

(Методом бесіди з'ясовують питання):

1. Для чого використовують ескізні малюнки?
2. Де вам доводилось бачити у житті ескізи?
3. На яких уроках ви виконували ескізний малюнок?
4. Що таке ескізний малюнок?
5. Як виконують ескізний малюнок?

3. Мотивація навчально-трудової діяльності учнів

Ми з вами плануємо виготовити виріб – зокрема виготовити рамку для фото. Для цього необхідно перш за все визначити завдання для виконання проекту та знайти інформацію про вироби. Що ми з вами і зробили на попередніх уроках. Сьогодні ми маємо розробити свій виріб та його ескізний малюнок разом із оздобленням.

4. Повідомлення теми, мети та завдань уроку

Учитель записує на дошці тему уроку (або демонструє її на слайді), повідомляє навчальну мету та визначає такі завдання уроку:

- Розробити графічне зображення декількох варіантів проекту.
- підібрати оздоблення для виробу.

5. Вивчення нового матеріалу

Ескізний малюнок – це малюнок виконаний від руки без зберігання розмірів, але із зберіганням пропорцій.

Ескізом називається креслення, виконане без застосуванням креслярських інструментів і без точного дотримання масштабу, але

обов'язково із зберіганням пропорційності між окремими частинами предмета.

Ескізи служать звичайно основою для виконання за ним креслень. Іноді деталь можна виготовити безпосередньо за ескізом.

Ескізи широко застосовуються у виробничих умовах при ремонті устаткування. В цьому випадку ескіз складається з реально існуючих деталей і називається ескізом з натури.

При проектуванні нових машин готують проєктні ескізи, що відбирають конструктивні задуми авторів (інженерів, раціоналізаторів).

Для ескізів користуються папером у клітку, а не міліметровкою. Клітки допомагають проводити прямі лінії, додержувати проєкційного зв'язку між зображенням і витримувати пропорційність окремих частин зображуваного предмета. Ескізи зручніше креслити м'яким олівцем (М або 2М).

При виготовленні ескізу всі співвідношення частин предмета визначають тільки на око. Для прискорення роботи дозволяється циркулем проводити кола і дуги, щоб потім обвести ці лінії від руки.

Ескіз повинен бути чітким і розбірливим. Ступенем зменшення або збільшення зображення на ескізі порівняно з величиною предмета встановлюється залежно від величини і складності зображуваного предмета, а також від формату аркуша паперу.

Кількість виглядів на ескізі (як і на кресленні) повинна бути як найменшою, але достатньою для того, щоб мати повне уявлення про предмет (деталь); на ескізі між зображеннями треба додержуватись (на око) проєкційного зв'язку.

6. Закріплення вивченого матеріалу

Питання:

1. Що таке ескізний малюнок? (це малюнок виконаний від руки без зберігання розмірів, але із зберіганням пропорцій).

2. Чим відрізняється ескіз від креслення? (креслення є більш точним зображенням вибору.)
3. Яким вимогам потрібно дотримуватись для ескізу?

7. Практична робота

Завдання 1. Розробка ескізного малюнку виробу;

Завдання 2. Визначити спосіб оздоблення;

Завдання 3. Створити композицію для оздоблення.

7.1. Зміст завдань

1. Ознайомитись з формою деталі, тобто уважно оглянути деталь зовні і зсередини, виявити всі отвори, заглиблення і т.п. при цьому уважно розчленити деталь на прості геометричні тіла.
2. З'ясувати, які вигляди необхідні і достатні для зображення деталі;
3. З'ясувати головний вигляд деталі. Треба, щоб головний вигляд давав найповніше уявлення про форму деталі.
4. Після визначення всього потрібного можна починати виготовлення ескізу.

7.2. Вступний інструктаж

Ескіз має бути оригінальним та унікальним. Згадайте всю інформацію, яку ми знайшли на попередніх уроках про виготовлення рамки для фото, можливі варіанти та оздоблення виробу. Імпровізуйте. Створіть свою унікальну та неповторну рамку для фото.

7.3. Самостійна робота учнів (обходи).

Перший обхід: перевірити дотримання санітарно-гігієнічних вимог, наявність необхідного оснащення, правильність організації робочого місця.

Другий обхід: перевірити правильність тримання інструментів, пристосувань, виконання трудових дій, прийомів.

Третій обхід: перевіряти дотримання технологічної послідовності виконання завдання, технологічних вимог до виконання кожної операції, проведення самоконтролю кожним учнем.

Постійно перевіряти дотримання безпечних прийомів роботи та організацію робочого місця.

Поточний інструктаж: контроль якості виконуваних робіт, вказати на недоліки в роботі і шляхи їхнього усунення.

7.4. Заключний інструктаж:

Контроль за організацією робочих місць та дотриманням учнями правил безпеки праці. Вчитель акцентує увагу на найбільш допущених помилках, які траплялися під час виконання практичної роботи та способи їх уникнення.

- Вчитель виділяє увагу на важливості наукової організації робочого місця. Своєчасне його прибирання, догляд за інструментами після роботи тощо; виставлення оцінок за практичне завдання.

8. Заклучна частина:

Рефлексія (техніка «Запитальний ряд»)

Учні висловлюють свою думку, після чого учитель робить висновок – узагальнення.

Учитель відзначає найкращі проекти; вказує на помилки які учні допустили під час роботи, та шляхи їх виправлення.

Виставлення оцінок (обґрунтування)

2.4. Експериментальна перевірка та узагальнення результатів дослідження процесу формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів

Проблема формування індивідуальних освітніх траєкторій є однією з найактуальніших у сучасному розвитку профільної школи. З метою підвищення рівня сформованості цих траєкторій нами було проведено експеримент, що складався з трьох етапів: констатувального, формувального та контрольного. Педагогічний експеримент проходив на базі середньої загальноосвітньої школи № 2 у місті Глухів.

Для проведення експерименту були залучені учні двох класів: 10-А (21 учень) – контрольний клас і 10-Б (21 учень) – експериментальний клас.

На констатувальному етапі ми визначили:

- рівень успішності учнів з профільних предметів, таких як інформатика та трудове навчання;
- рівень комунікації та соціалізації старшокласників;
- уподобання учнів старшої школи щодо окремих професій.

У рамках цього етапу були проведені спостереження, тестування та анкетування, а також бесіди для вивчення процесу формування індивідуальних освітніх траєкторій.

Після завершення формувального етапу дослідження ми перейшли до контрольного етапу, на якому використали спеціально підібрані методики. Результати показали, що рівень освітніх індивідуальних траєкторій значно покращився, що підтверджується даними, зібраними в таблицях.

Для оцінки рівня успішності учнів предметів – інформатики та трудового навчання – також були проведені спостереження. Зібрані експериментальні дані були систематизовані та внесені до таблиці 2.1.

Таблиця 2.1.

Порівняльні результати спостереження щодо успішності учнів старшої школи з інформатики

Рівні	Констатувальний етап				Формувальний етап			
	Контрольна група (10-А)		Експериментальна група (10-Б клас)		Контрольна група (10-А)		Експериментальна група (10-Б клас)	
	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%
Високий	13	61,9	9	42,8	15	68,6	10	46,1
Достатній	7	33,3	10	47,6	6	30	11	44,3
Середній	1	4,7	2	9,5	0	0	0	0

Отримані результати за констатувальним та формувальним етапом відображені у діаграмі (рис. 2.1.).

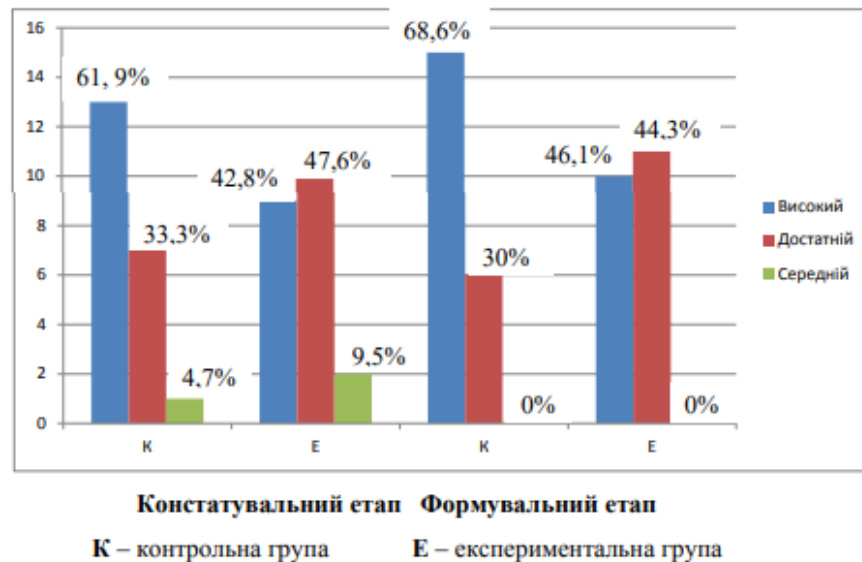

Рис. 2.1. Порівняльні результати спостереження щодо успішності учнів старшої школи з інформатики

Отже, в 10-А класі високий рівень навчання зафіксовано у 13 учнів (61,9%), а на контрольному етапі – у 15 (53,3%). Достатній рівень мали 7 учнів (33,3%), а на контрольному етапі – 6 (43,3%). Середній рівень був у 1 учня (4,7%), тоді як на контрольному етапі – жодного. У 10-Б класі високий рівень спостерігався у 9 учнів (42,8%), а на контрольному етапі – у 10 (46,1%).

Достатній рівень виявлено у 10 учнів (47,6%), на контрольному етапі – у 11 (44,3%). Середній рівень був у 2 учнів (9,5%), а на контрольному етапі – жодного. Для оцінки успішності учнів старшої школи з трудового навчання ми знову провели відповідну методику та представили результати у таблиці 2.2

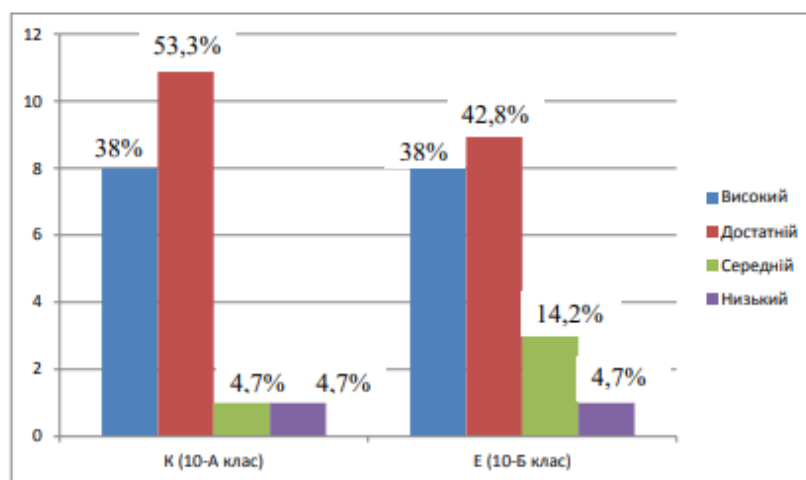
Таблиця 2.2

Порівняльні результати спостереження щодо успішності учнів старшої школи з трудового навчання

Рівні	Констатувальний етап		Формувальний етап	
	Контрольна група (10-А)	Експериментальна група (10-Б клас)	Контрольна група (10-А)	Експериментальна група (10-Б клас)

	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%
Високий	8	38	8	38	9	41,3	9	41,3
Достатній	11	53,3	9	42,8	12	56,6	11	52,7
Середній	1	4,7	3	14,2	0	0	1	7,5
Низький	1	4,7	1	4,7	0	0	0	0

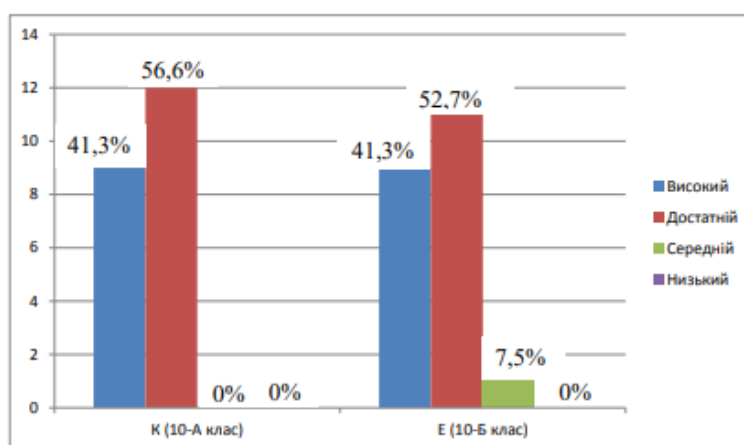
Отримані результати за констатувальним та формувальним етапом відображені у діаграмі (рис. 2.2.).

Констатувальний етап

К – контрольна група

Е – експериментальна група

Формувальний етап

К – контрольна група

Е – експериментальна група

Рис. 2.2. Порівняльні результати спостереження щодо успішності учнів старшої школи з трудового навчання

Отже, в 10-А класі високий рівень навчання спостерігався у 8 учнів (38%), на контрольному етапі – у 9 (41,3%). Достатній рівень виявлено у 11 учнів (53,3%), а на контрольному етапі – у 12 (56,6%). Середній рівень був у 1 учня (4,7%), при цьому на контрольному етапі не виявлено жодного. Низький рівень також зафіксовано лише у 1 учня (4,7%), на контрольному етапі його не було.

У 10-Б класі високий рівень навчання був у 8 учнів (38%), на контрольному етапі – у 9 (41,3%). Достатній рівень мали 9 учнів (42,8%), а на контрольному етапі – 11 (52,7%). Середній рівень був у 3 учнів (4,7%), на контрольному етапі знизився до 1 учня (7,5%). Низький рівень спостерігався тільки у 1 учня (4,7%), на контрольному етапі жодного не було.

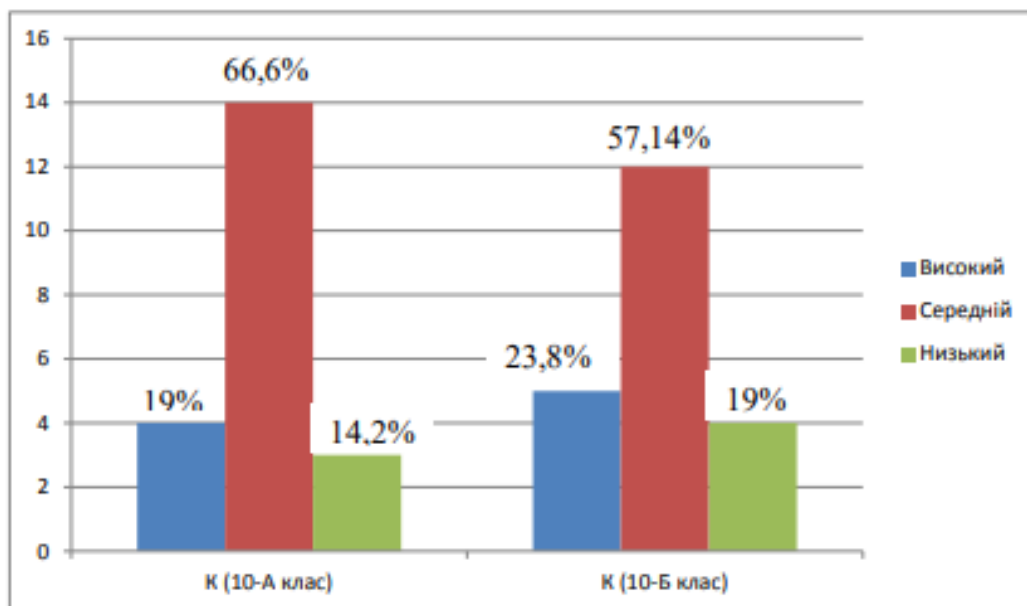
Для визначення рівня соціалізації учнів 10-х класів було проведено тестування, результати якого представлені в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Порівняльні результати методики «Моніторинг соціалізації особистості учня»

Рівні	Констатувальний етап				Формувальний етап			
	Контрольна група (10-А)		Експериментальна група (10-Б клас)		Контрольна група (10-А)		Експериментальна група (10-Б клас)	
	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%
Високий	4	19	5	23,8	5	22,3	7	30,5
Достатній	14	66,6	12	57,14	15	70	14	63,84
Середній	3	14,2	4	19	1	7,5	1	9,1

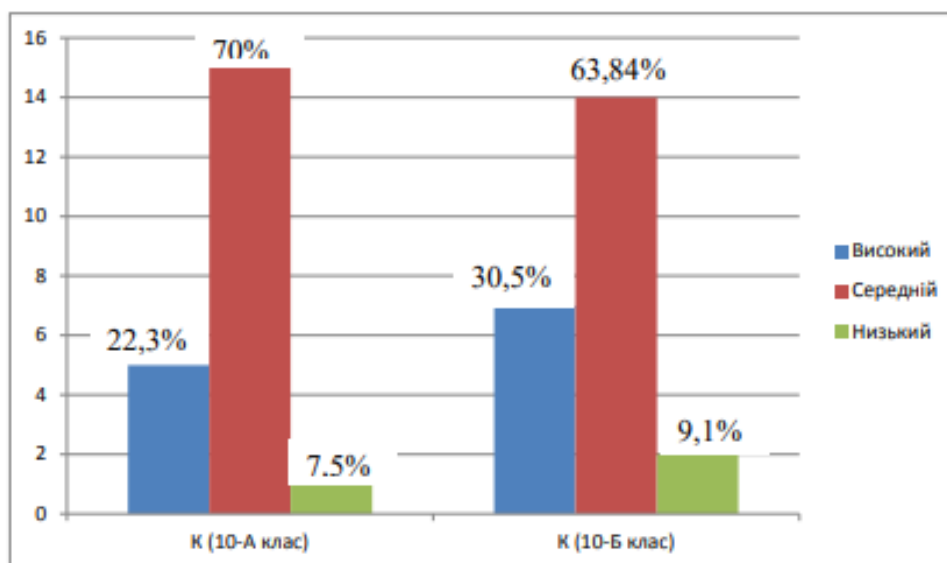
Отримані результати за констатувальним та формувальним етапом відображені у діаграмі (рис. 2.3.).

Констатувальний етап

К – контрольна група

К – констатувальна група

Формувальний етап

К – контрольна група

К – констатувальна група

Рис. 2.3. Порівняльні результати методики «Моніторинг соціалізації особистості учня»

Отже, в 10-А класі високий рівень соціалізації спостерігався у 4 учнів (19%), на контрольному етапі їх стало 5 (22,3%). Середній рівень соціалізації

був у 14 учнів (66,6%), а на контрольному етапі – у 15 (70%). Низький рівень мали 3 учні (14,2%), а на контрольному етапі – лише 1 (7,5%).

У 10-Б класі високий рівень соціалізації виявлено у 5 учнів (23,8%), на контрольному етапі їх стало 7 (30,5%). Середній рівень соціалізації мали 12 учнів (57,14%), а на контрольному етапі – 14 (63,84%). Низький рівень спостерігався у 4 учнів (19%), на контрольному етапі – у 1 учня (9,1%).

Для визначення рівня комунікації учнів 10-х класів було проведено повторне тестування, результати якого представлені в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

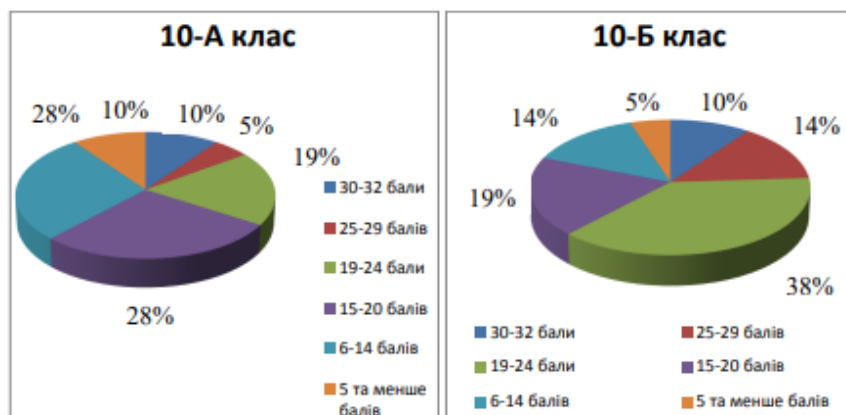
Порівняльні результати методики «Моніторинг рівня комунікації»

‘Бали	Констатувальний етап				Формувальний етап			
	Контрольний клас 10-А		Констатувальний клас 10-Б		Контрольний клас 10-А		Констатувальний клас 10-Б	
	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%	Чол.	%
30-32 бали	2	10	2	10	1	6,7	1	6,7
25-29 балів	1	5	3	14	0	0	1	7,3
19-24 бали	4	19	8	38	5	22,3	9	41,3
15-20 балів	6	28	4	19	7	31,3	6	25,7
6-14 балів	6	28	3	14	7	31,3	4	17,3
5 та менше балів	2	10	1	5	1	6,7	0	0

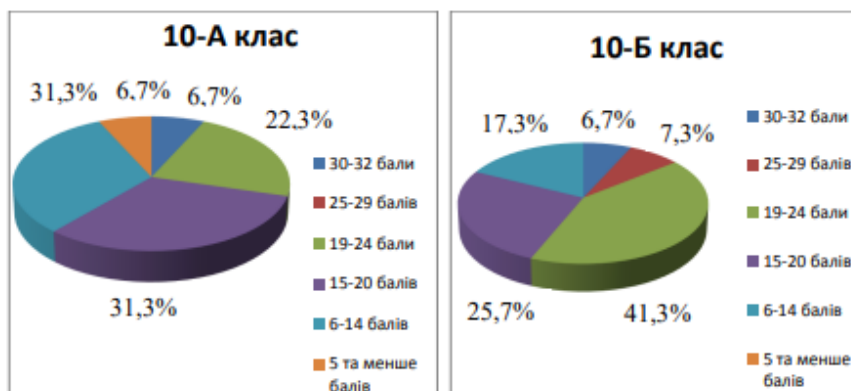
Отримані результати за констатувальним та формувальним етапом відображені у діаграмі.

Отже, в 10-А класі 4 учні (19%) набрали 30-32 бали на констатувальному етапі, а на контрольному – 5 (22,3%). Це свідчить про те, що один учень, який раніше був не дуже комунікабельним і мав небагато друзів, став більш товариським, хоча іноді відчувається невпевнено у знайомій компанії. Серед учнів, які отримали 25-29 балів, було 1 (5%) на початку, а потім їхня кількість знизилася до 0 (0%). Це свідчить про

покращення одного мовчазного учня, який почав більше спілкуватися, хоча й далі відчуває невпевненість у знайомій компанії.

Констатувальний етап

Формувальний етап

Рис. 2.4. Порівняльні результати методики «Моніторинг рівня комунікації»

Учні з 19-24 балами становили 4 (19%) на констатувальному етапі, а стало 5 (22,3%). Один з них, раніше товариський, став більш відкритим і тепер не боїться нових знайомств. У групі, що отримала 15-20 балів, було 6 (28%) на початку, а потім стало 7 (31,3%), що означає, що одна учениця, яка була менш комунікабельною, стала більш товариською. Серед учнів, які набрали 6-14 балів, було 6 (28%) на констатувальному етапі, а стало 7 (31,3%). Один із учнів, який раніше відчував невпевненість, став більш впевненим у спілкуванні та активно заводять нові знайомства.

Учні, які набрали 5 балів і менше, становили 2 (10%) на початку, а зменшилися до 1 (6,7%). Цей учень, раніше надто нав'язливий, став менш нав'язливим та більш об'єктивним.

У 10-Б класі високий рівень (30-32 бали) мали 2 учні (10%) на констатувальному етапі, а на контрольному етапі – 1 (6,7%). Один із учнів, який не відзначався комунікабельністю, став більш товариським, хоча іноді відчуває невпевненість. Учні з 25-29 балами становили 3 (14%) на початку, а потім знизилися до 1 (7,3%), де дві учениці, які були мовчазними, почали активніше спілкуватися, хоча й далі відчувають невпевненість у знайомих компаніях.

Серед учнів, які набрали 19-24 бали, було 8 (38%) на констатувальному етапі, а стало 9 (41,3%). Одна з учениць, яка була товариською, але почувалася невпевнено у незнайомих компаніях, стала більш комунікабельною. Учні з 15-20 балами становили 4 (19%) на початку, а стало 6 (25,7%), що свідчить про покращення у двох учнів, які раніше відчували невпевненість. Учні з 6-14 балами становили 3 (14%) на констатувальному етапі, а стало 4 (17,3%), що свідчить про підвищення впевненості однієї з учениць у спілкуванні.

Серед учнів, які набрали 5 балів і менше, була лише 1 особа (5%) на констатувальному етапі, яка зникла після експерименту. Це свідчить про те, що одна учениця стала менш нав'язливою та більш об'єктивною. Таким чином, можна стверджувати, що наша методика була апробована і виявилася результативною.

Узагальнюючи результати експерименту, можемо зробити висновок, що наша методика є ефективною і її доцільно застосовувати на практиці. Результати дослідження підтвердили сформульовану нами гіпотезу.

ВИСНОВКИ

Таким чином, досліджуючи процес формування індивідуальних освітніх траєкторій учнів старшої школи в умовах дистанційного навчання, ми дійшли до кількох важливих висновків:

Пріоритети Нової української школи акцентують увагу на тому, що вчитель повинен володіти не лише професійними знаннями, уміннями та компетентностями, а й активно шукати нові підходи до вирішення професійних завдань. Важливо, щоб педагог розумів свої сильні та слабкі сторони, адже це сприяє постійному професійному розвитку та адаптації до змінюваних умов навчання.

Під індивідуальною освітньою траєкторією ми розуміємо унікальний шлях реалізації потенціалу кожного учня в освітньому процесі. Це передбачає не лише засвоєння змісту освітніх стандартів, а й різноманітну підтримку розвитку особистісних здібностей учня, а також адаптацію навчальної програми шкільних дисциплін до індивідуальних потреб.

Результати дослідження підкреслюють важливість адаптації освітнього процесу до індивідуальних потреб учнів, що є особливо актуальним в умовах дистанційного навчання. Це дозволяє не лише підвищити якість освіти, але й сформувати активну, зацікавлену та мотивовану особистість учня.

Вивчення технологій в дистанційному режимі має ряд особливих переваг, серед яких варто виділити: гнучкість у виборі часу, місця та темпу навчання, а також можливість налаштувати індивідуальну траєкторію освітнього процесу. Це формує у учнів навички використання різних технологій та освітніх ресурсів, що сприяє розвитку самоосвіти і самоорганізації. Такі фактори позитивно впливають на їхню самостійність, відповідальність та мотивацію.

Дистанційне навчання може бути організоване як у груповому, так і в індивідуальному форматі, з можливістю синхронного та асинхронного проведення занять. Синхронне навчання ефективно використовується для розвитку комунікативних навичок і роботи в команді, тоді як асинхронне

навчання підходить для виконання індивідуальних творчих завдань. Завдяки електронним освітнім ресурсам дистанційне навчання заохочує учнів до самостійної роботи. Вчитель підтримує зворотний зв'язок з учнями, що дозволяє вчасно коригувати неправильні дії та допомагати у формуванні необхідних умінь і навичок.

Цифровий формат, особливо в асинхронному режимі, відкриває можливості для диференційованого навчання, коли кожен учень отримує завдання, відповідно до своїх індивідуальних особливостей, здібностей та можливостей. Він переходить до наступного завдання лише після закріплення попереднього. Для перевірки правильності думок учнів доцільніше використовувати синхронний режим взаємодій.

У рамках експериментального дослідження ми застосували різноманітні методики, зокрема спостереження за рівнем успішності учнів з інформатики та трудового навчання, а також оцінювання рівня комунікації та соціалізації. Дослідження проводилося в 10-А та 10-Б класах за участю 21 учня.

На основі отриманих даних ми виявили учнів з низьким рівнем освітніх індивідуальних траєкторій. Щоб покращити ці показники, було підготовлено та апробовано конспект уроків і методику. Результати свідчать про підвищення рівня формування освітніх індивідуальних траєкторій серед учнів старшої школи в умовах дистанційного навчання, що підтверджує ефективність проведеної нами методики. Цей підхід забезпечує учням більш адаптоване та зручне навчання, що відповідає їхнім потребам і можливостям.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева С. В. Підготовка майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри: теорія і практика. Монографія. Київ: Міленіум, 2018. 484 с. <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727617>
2. Алексеева С. Індивідуалізація навчання у закладах загальної освіти як педагогічна проблема. Scientific Collection «InterConf», (42): with the Proceedings of the 1st International Scientific and Practical Conference «Theory and Practice of Science: Key Aspects» (February 19-20, 2021). Rome, Italy: Dana, 2021. Pp. 290-296. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2021.026> URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/724261>
3. Алексеева С. Сучасні підходи до професійної підготовки майбутніх дизайнерів в умовах розвитку креативних індустрій. New impetus for the advancement of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: research matters: Collective monograph. Riga, Latvia: “Baltija Publishing”, 2021. p.p.1-16 URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/731130>
4. Алексеева С. Технологія формування індивідуальної освітньої траєкторії учнів профільної школи. Перспективи та інновації науки (Серія Педагогіка): N 5(5) 2021. С. 58 – 68.
5. Андросович К.А. Психологічні та соціальні чинники адаптації обдарованої особистості в умовах інформаційно-освітнього середовища закладів загальної середньої освіти: методичний посібник. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України. 2021. 138 с.
6. Андрощук І.М. Самоуправління професійним розвитком викладачів кафедр менеджменту польських закладів вищої освіти у системі відкритої освіти. Вісник Житомирського держ. універ. ім. Івана Франка. Педагогічні науки. 2018. Вип. 2(93). С. 13-21.
7. Анісімова С.П., Рильцева Є.В. Організація моніторингу освітніх програм та ресурсів заочних шкіл. Єдине освітнє інформаційне середовище: проблеми та шляхи розвитку: матеріали всеукр. наук.-практ. конф. 2006. С.120-123.

8. Балл Г. Психолого-педагогічні засади організації профільної допрофесійної підготовки школярів. Педагогіка і психологія проф. освіти. 1998. № 5. С. 149-159.
9. Бібік, Н. М. Профільна школа: проблеми наукового супроводження. Зміст і технології шкільної освіти : матер. звіт. наук. конф., 30–31 берез. 2004 р.: у 2 ч]. Київ : 2004. 1. С. 6–9.
10. Бібік, Н. Профільна школа як стратегія рівного доступу до якісної освіти .Директор школи. 2004. №37. С.2-3.
11. Білориха О.М. Організація профільного навчання філологічного профілю. Опис системи оцінювання учнів у профільних класів. Завучу. Усе для роботи. 2009. № 24. С 34-37.
12. Бондар М. Дистанційне навчання у школах: плюси і мінуси. URL : https://education.24tv.ua/varto-shkolah-zaprovaditi-distantsiyne-navchannyanovini-ukrayini_n1375223 (дата звернення: 27.10.2023).
13. Боровкова Т.І., Морєв І.А. Моніторинг розвитку системи освіти : Ч.1. Теоретичні аспекти: навч. посіб. Харків, 2004. 150 с.
14. Василенко Н.В. Організація профільного навчання в середній школі. Методичні та нормативні засади організації профільного навчання. Завучу. Усе для роботи.2009. С. 34-35
15. Василенко Н.В. Організація профільного навчання. Нормативні засади та методичні рекомендації організації профільного навчання в школі. Завучу. Усе для роботи. Харків, 2010.
16. Василенко, Н.В. Організація профільного навчання в середній школі. Завучу. Усе для роботи. 2009. №9. С.2-22.
17. Верхотурова Т.А., Комлева Н.Ю., Можаяєва Г.В. Організація освітніх програм на основі супутникових технологій . 2004. № 3 (15). С 134-141.
18. Віролайнєн О.В. Дистанційне навчання в закладах загальної середньої освіти як наукова проблема. Вісник післядипломної освіти. Педагогічні науки. 2019. Вип. 8(37). С. 58

19. Волканова В. В. Профільне навчання. Глосарій. Завучу. Усе для роботи. 2010. №2. С 45-49.
20. Волканова В.В. Профільне навчання. Директор школи. 2010. №4. С. 239-248.
21. Волощук І. С. Науково-педагогічні основи формування творчої особистості. К. : Пед. думка, 1998. 160 с.
22. Галузева Програма впровадження профільного навчання 2008-2010 рр. (схвалена колегією Міністерства освіти і науки України, протокол №4/11-2 від 24.04.2008)
23. Гаркович О. Реалізація індивідуальної освітньої траєкторії старших школярів в умовах профільного навчання. URL : https://ddpu.edu.ua/images/naukvid/gnvp/gnvp_55-2.pdf
24. Грязнова Ю.О. Допрофільне навчання: чи потрібно воно в школі. Управлінські роздуми про шляхи організації до профільного навчання. Управління школою. 2009. №9. С. 218-225.
25. Гузеєв В. Зміст освіти та профільне навчання у старшій школі. Народна освіта. 2002. №12 (9). С. 113-122.
26. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія. Київ, 2004. С. 258.
27. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011>.
28. Дистанційне навчання – це сучасно. URL : <http://mon.gov.ua/ua/comments/17415-distantsiyne-navchannya--tse-suchasno.-gazeta-osvita-ukrayini--24-vid-17.06.2013>.
29. Дистанційне та змішане навчання в школі. Путівник /упоряд. Воротникова І.П. Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 48 с.
30. Добронравіна Н. Багатопрофільність – майбутнє сучасної школи. Сучасна школа України. 2009. № 9. С.8-17
31. Закон України Про освіту. Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

32. Закон України Про освіту: від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 30.08.2020).
33. Інноваційна діяльність з упровадження профільного навчання. Сучасна школа України. 2010. №9. С. 39-47.
34. Кизенко В.І. З вітчизняного досвіду організації профільного навчання в старшій школі. Підруч. для директора. 2003. № 11/12. С. 61-74
35. Кизенко В.І. Дидактичні засади формування навчальних профілів: посібник. Київ: Педагогічна думка, 2010. 132 с.
36. Киричук В.О. Технології проектування в практиці роботи загальноосвітнього навчального закладу: теоретико-практичний аспект. Київ: Інститут обдарованої дитини НАПН України, 2014. 336 с.
37. Концептуальні засади реформування середньої освіти. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainskashkola-compressed.pdf>
38. Концепція профільного навчання у старшій школі (нова редакція) (наказ МОН №854 від 11.09.2009). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0854290-09#Text>.
39. Концепція профільного навчання у старшій школі URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0854290-09#Text>
40. Косянчук І. Які недоліки має дистанційне навчання? URL : <https://www.poglyad.tv/yaki-nedoliky-maye-dystantsijne-navchannya>.
41. Котова О. Принципи організації профільного навчання у старшій школі. Школа. 2009. № 2. С. 43-50.
42. Кремень В. Освіта і наука України: шляхи модернізації (Факти, роздуми, перспективи). Київ : Грамота, 2003. 214 с.
43. Кремень В. Про «Дитиноцентризм», або чому освіта України потребує структурних змін. Щоденна всеукраїнська газета „День”. № 210 (3130). 19 листопада, 2009. С. 1-6.
44. Кротовська, Л. Профільне і до профільне навчання – вимога часу. Завуч. 2009. № 2(368). С. 4-7

45. Кулінка Ю.С. Методика профільного навчання : навчально-методичний комплекс дисципліни для здобувачів вищої освіти другий (магістерський) рівень спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології). Кривий Ріг : КДПУ, 2020. 54 с.
46. Лакоза Н. Організація профільного навчання в Україні та за кордоном. Педагогічний процес: теорія і практика 2017. № 2 (57). С. 42-48
47. Лов'янова І. В. Професійно спрямоване навчання математики у профільній школі: теоретичний аспект: монографія. Черкаси: Чабаненко Ю. А., 2014. 354 с.
48. Лопухівська, А. Допрофільна підготовка учнів основної школи. Сільська школа України. 2006. № 7. С. 22-25
49. Лотоцька А., Пасічник О., Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації. 2020. 71с. URL : <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita2020.pdf>.
50. Мазур Н. П. Нова концепція профільного навчання у старшій школі та її вплив на підготовку майбутніх вчителів інформатики. Освітологічний дискурс. 2014. № 1(5). С. 139-148.
51. Можаяєва Г.В., Руденко Т.В. Відкриті профільні школи: інформаційні технології у профільному навчанні. Відкрите та дистанційне освіту. 2004. № 4 (16). С.17-22.
52. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, затверджена Указом Президента України від 25.06.2013 № 344 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/344/2013>
53. Окунев Б. Поширюємо досвід . Директор школи. 2011. № 36. С. 10-16.
54. Осипенко, Ж. Профільне навчання: диференційовані форми. Завуч : газета для заступників директорів середніх навчальних закладів. Київ: 2009. № 15. С. 3-9

55. Осмолівська І. М. Теоретико-методологічні проблеми розвитку дидактики. Педагогіка. 2013. С. 35–45
56. Проєкт Типового навчального плану. URL : mon.gov.ua/.../proponuemo-povacziyi-ta-zaproshuemo-do-ob/
57. Профільна шкільна освіта в Україні. Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ. 2018. URL : http://nbuviar.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2835:profilna-shkilna-osvita-v-ukrajini-2&catid=71&Itemid=382.
58. Профільне навчання: теорія і практика / за ред. Липової Л.А. Київ : ВВП «Компас», 2007. 192 с.
59. Психолого-педагогічний супровід соціалізації обдарованих старшокласників в Інтернетсередовищі: метод. посіб. / В. В. Камишин, Л. І. Ткаченко, К. А. Андросович, І. В. Бургун. Київ : Ін-т обдар. дитини НАПН України. 2017. 108 с.
60. Рогачова В. Профільне навчання з обмеженими можливостями здоров'я. Практика управління навчальним закладом. 2010. №4. С. 27-34.
61. Савченко О. Я. Розвиток пізнавальної самостійності молодших школярів. К.: Рад. школа. 1982. 176 с.
62. Самарська В. Управлінсько-методичний супровід профільної школи: досвід роботи Маріуп. міськ. технол. Ліцею. Управління освітою. 2007. №9. С. 12–13.
63. Сечняк М.Л. Профільне навчання в ліцеї. Завучу. Усе для роботи. 2009. №18. С. 28.
64. Степанчук О. До питання про впровадження профільного навчання в загальноосвітній школі. Директор школи, ліцею, гімназії. 2010. №5. С.158-16.
65. Сушко С. Профільне навчання: диференційовані форми. Завуч. 2009. №15. С. 5-8.

66. Тарасенкова Н. А. Організація навчально-виховного процесу в багатoproфільній школі: монографія / Н. А. Тарасенкова, І. А. Акуленко, І. В. Лов'янова, А. Й. Жгир та ін. Черкаси: Пономаренко, 2013. 268 с.
67. Ткачук Н. Особливості впровадження профільного навчання в сільській школі. Сучасна школа України. 2009. № 11. С. 13-16
68. Хуторський А. Індивідуальна освітня траєкторія URL : <http://osvita.ua/school/theory/2287/print>.
69. Шиян Н. І. Дидактичні засади профільного навчання у загальноосвітній школі сільської місцевості : дис... д-ра пед. наук: 13.00.09 / Полтавський держ. педагогічний ун-т ім. В.Г.Короленка. Полтава, 2005. 495 с.
70. Шиян Н.І. Профільне навчання у школах сільської місцевості: теорія і практика. Полтава: АСМІ, 2004. 442 с.
71. Jean William Fritz Piaget. Le Langage et la pensée chez l'enfant: Etudes sur la logique de l'enfant Neuchâtel – Paris: Delachaux et Niestlé, Éditeurs. 1923. 2012 p.
72. The Quality Assurance Agency for Higher Education. Personal development planning: guidance for institutional policy and practice in higher education. URL: https://www.qaa.ac.uk/docs/qaas/enhancement-and-development/pdp-guidance-for-institutionalpolicy-and-practice.pdf?sfvrsn=4145f581_8

ДОДАТКИ

Додаток А

«Моніторинг соціалізації особистості учня»

Мета: Виявити рівень соціальної адаптованості, активності, автономності та моральної вихованості учнів.

Інструкція: Тобі пропонується тест, який включає 20 тверджень. Уважно прочитай кожне з них та виріши, наскільки воно тебе характеризує. У бланку слід зазначити відповідь, базуючись на таких оцінках: 4 – завжди, 3 – майже завжди, 2 – іноді, 1 – дуже рідко, 0 – ніколи.

1. Прагну слухатися у всьому своїх вчителів та батьків.
2. Вважаю, що завжди треба чимось відрізнитися від інших.
3. За щоб я не взявся – досягаю успіху.
4. Я вмію прощати.
5. Я прагну чинити так само, як і всі мої товариші.
6. Мені хочеться бути попереду інших в будь-якій справі.
7. Я стаю впевненим, коли упевнений, що я правий.
8. Вважаю, що робити людям добро - це головне у житті.
9. Прагну чинити так, щоб мене хвалили оточуючі.
10. Спілкуюся з товаришами, відстоюю свою думку.
11. Якщо я щось задумаю, то обов'язково зроблю.
12. Мені подобається допомагати іншим.
13. Мені хочеться, щоб зі мною всі дружили.
14. Якщо мені не подобаються люди, то я не буду з ними спілкуватися.
15. Прагну завжди перемагати і вигравати.
16. Переживаю неприємності інших, як свої.
17. Прагну не сваритися з товаришами.
18. Прагну довести свою правоту, навіть якщо з моєю думкою не згодні оточуючі.
19. Якщо я беруся за справу, то обов'язково доведу її до кінця.

20. Прагну захищати тих, кого ображають.

Щоб швидше і легше проводити обробку результатів, необхідно виготовити для кожного учня бланк, в якому проти номера судження ставиться оцінка.

1.	5.	9.	13.	17.
2.	6.	10.	14.	18.
3.	7.	11.	15.	19.
4.	8.	12.	16.	20.

Обробка результатів: 1.Середню оцінку *соціальної адаптованості* учнів отримують при додаванні всіх оцінок першого рядка і діленні цієї суми на п'ять. 2.Оцінка *автономності* вираховується на основі аналогічних операцій із другим рядком.3. Оцінка *соціальної активності* – з третім рядком. 4.Оцінка схильності дітей до гуманістичних норм життєдіяльності (*моральності*) – з четвертим рядком.

Якщо отримується коефіцієнт більше трьох, то можна констатувати **високий** ступінь соціалізованості дитини; якщо ж він більше двох, але менше трьох, то це свідчить про **середній** ступінь розвитку соціальних якостей. Якщо коефіцієнт виявиться менше двох балів, то можна припустити, що окремий учень (або група учнів) має **низький** рівень соціальної адаптованості.

Додаток Б

Тест «Визначення рівня комунікативності»

Дайте відповіді на запитання: «Так» (2 бали), «Ні» (0 балів), «Іноді» (1 бал)
та підрахуйте суму набраних балів.

1. На Вас чекає ділова зустріч. Чи дуже це Вас бентежить?
2. Чи відкладаєте Ви відвідування лікаря, доки Вам не стане зовсім зле?
3. Чи викликає у Вас незадоволення доручення виступити з докладом, повідомленням на зборах?
4. Вам пропонують відрядження до міста, в якому Ви ніколи не були. Чи докладете Ви максимум зусиль, щоб уникнути цього відрядження?
5. Чи любите Ви ділитися своїми переживаннями з ким-небудь?
6. Чи дратуєтесь Ви, якщо незнайома людина звертається до Вас на вулиці з проханням?
7. Чи вірите Ви, що існує проблема «батьків» і «дітей» та що людям різних поколінь важко порозумітися?
8. Чи соромитеся Ви нагадати знайомому, що він забув повернути вам 100 гривень, які позичив минулого місяця?
9. Якщо Вам у ресторані чи кафе подали неякісну страву, Ви промовчите, лише розсерджено відставивши тарілку?
10. Опинившись на одинці з незнайомою людиною, Ви не почнете з нею говорити та будете невдоволені, якщо першою заговорить вона. Чи так це?
11. Вас жахає довга черга – у магазині, кінотеатрі... Чи відмовитесь Ви від свого наміру замість того, щоб вставити в кінці довгої черги та очікувати?
12. Чи боїтеся Ви брати участь у комісії з яких-небудь конфліктних ситуацій?
13. Ви маєте власні, суто індивідуальні критерії оцінювання творів літератури, мистецтва, і жодних інших думок Ви не сприймаєте. Чи так це?

14. Почувши в «кулуарах» помилкове судження стосовно добре відомого Вам питання, чи вважаєте за краще промовчати й не розпочинати суперечки?

15. Чи викликає у Вас приємні почуття прохання допомогти комусь розібратися у службовому питанні, навчальній темі?

16. Чи охочіше Ви подаєте свої погляди в письмовій формі, ніж в усній?

Опрацювання й інтерпретація результатів

30-32 бали. Ви дуже некомунікабельні, і від цього страждаєте насамперед Ви самі.

25-29 балів. Ви відлюдкуваті, мовчазні, віддаєте перевагу самотності, тому у Вас мало друзів.

19-24 бали. Ви достатньо товариська людина, у незнайомій ситуації почуваетесь досить впевнено. У Ваших висловлюваннях інколи забагато сарказму без вагомих причин. Але ці недоліки можна виправити.

15-18 балів. Ви маєте нормальну комунікабельність. Ви розпочинаєте нові справи, йдете на зустріч із новими людьми без неприємних почуттів. Хоча, ймовірно, не любляете галасливих компаній, багатослів'я Вас дратує.

6-14 балів. Ви завжди почуваетесь впевнено, з радістю висловлюєтеся із будь-якого приводу, навіть якщо маєте лише поверхове уявлення. Беретеся за будь-яку справу, хоча не завжди можете успішно довести її до кінця. Поміркуйте над цим.

5 та менше балів. Ваша товариськість занадто велика. Ви забагато розмовляєте, цікавитесь справами, які Вас не стосуються. Ви маєте вибухову вдачу, часто необ'єктивні. Людям важко перебувати поруч із Вами.

Додаток В

Анкета для учнів

«Мої життєві та професійні плани»

Прізвище, ім'я _____

Дата народження «__» _____ Стать _____ Вік _____

Школа _____ Клас _____

Дата опитування «__» _____ 20 _____ Час _____ год. _____ хв.

Моя майбутня професія _____

Інструкція: Просимо уважно ознайомитися з питаннями та різноманітними варіантами відповідей на кожне з них, а потім зазначити ті варіанти, які співпадають з Вашою думкою. Бажано в кожному випадку вибирати лише один варіант відповіді. Можливою, але менш бажаною є відповідь, що складається з 2-3-х варіантів. Свій вибір зазначте, поставивши хрестик (X) у клітинці – навпроти потрібної Вам відповіді, а якщо обираєте більше, ніж 1 варіант (але не більше 3-х), то зазначте свій вибір у клітинках не хрестиком, а цифрами 1, 2, 3, починаючи з того варіанту, який є, на Вашу думку, найважливішим (тобто, проранжуйте обрані відповіді).

Якщо жоден з вказаних варіантів Вам не підходить, запишіть власну відповідь, проте вдавайтеся до цього якнайменше.

Дякуємо за щирі відповіді та співпрацю!

Чи обрали Ви вже професію, вид діяльності, – те, чим Ви будете займатися по закінченні школи?

- так, я добре собі це уявляю;
- маю певні плани, але ще сумніваюся у виборі;
- ні, хоча час від часу розмірковую про це;
- навіть не замислювався над цим;

Свій варіант: _____

Що буде для Вас визначальним при виборі подальшого навчання чи конкретного фаху?

- власні уподобання, реалізація своїх основних інтересів та захоплень;

- високий рівень заробітної плати;
- висока вірогідність працевлаштування;
- високий престиж професії;
- порада чи вказівка батьків або інших родичів;
- порада товаришів;
- ще не знаю;

що ще _____.

З яких джерел Ви отримете найбільше інформації про різні професії?

- вдома, – від батьків чи родичів;
- від друзів, знайомих однолітків;
- в школі, – від учителів чи спеціально запрошених представників різних

професій психолога чи соціального педагога

- на підставі власних життєвих спостережень;
- з книг, кінофільмів;
- із засобів масової інформації (газет, радіо, телебачення та ін.);
- з реклами, оголошень;
- з випадково почутих розмов;

інше _____

Що приваблює Вас у майбутній професії?

- реалізація своїх інтересів, нахилів та здібностей;
- самостійний і творчий характер праці;
- її престижність;
- можливість стати самостійною і незалежною особистістю;
- можливість отримати матеріальну незалежність, жити в достатку;
- її важливість досягнути високу посаду, набути ваги в суспільстві;
- можливість самоствердження;

що ще _____

Наскільки серйозним і обдуманим вважаєте Ви своє рішення щодо подальшого навчання та вибору конкретного фаху?

- остаточним і безповоротним;

- дуже серйозним, обґрунтованим вагомими аргументами;
- достатньо серйозним на даний момент;
- не дуже серйозним, але мені воно здається цікавим;
- випадковим, але можливо, з цього буде певна користь;
- я не надаю жодного значення подібному питанню;

що ще _____

Як Ви оцінюєте рівень своєї поінформованості про майбутню професію?

- як високий, – є досвід практичної роботи в даній області;
- як досить високий (в тому числі – і за розповідями осіб, що працюють у цій області), але без власного практичного досвіду;
- як невисокий, отриманий лише з довідників для вступників (чи джерел масової інформації);
- як низький, що ґрунтується на випадкових відомостях;
- як майже відсутній;

інше _____

Чи намагаєтеся Ви активно розшукувати інформацію про обрану Вами професію?

- так, постійно читаю книги, розпитую людей, стежу за будь-якою інформацією на цю тему;
- активно – ні, але при нагоді можу про щось запитати, уточнити, взяти до уваги;
- ні;
- це зайве, оскільки я вже пробував працювати за обраною спеціальністю;

що ще _____

Чи розмовляєте Ви з батьками про те, що збираєтеся робити по закінченні школи?

- так, часто;
- час від часу, – при нагоді;
- майже ні;

- ніколи;

Свій варіант _____

Як ставляться родичі до Ваших планів по закінченні школи?

- цілком схвально, і обіцяють підтримку;
- в цілому – позитивно;
- нейтрально: не дуже вдоволені, але й не заперечують;
- байдуже, хоч і знають про них;
- не схвалюють, але і не протидіють;
- категорично проти, і пропонують свої варіанти;
- вдома взагалі не знають про мої плани;

інше _____

До якого роду занять Ви, на Вашу думку, більше схильні?

- до педагогічної, виховної роботи;
- до наукової діяльності;
- до організаторської, адміністративної, громадської діяльності, до керівної роботи;
- до роботи, пов'язаної з певним видом художньої творчості (література, драматургія, образотворче мистецтво та ін.);
- до спокійної роботи з конкретним колом завдань, виконуваної за встановленим планом, без «несподіванок»;
- до створення конкретних речей власними руками;
- до розпорядження і рекламування товарів;
- до організації власної справи;
- точно не можу сказати, у мене немає конкретних нахилів;

Свій варіант _____

Який стиль роботи Вам більше імponує?

- працювати як підлеглий, виконуючи конкретні завдання;
- працювати як підлеглий, але з завданнями, що допускають вияв власної ініціативи;
- працювати спільно з групою;

- працювати самостійно, відокремлено, щоб ніхто не втручався;
- очолювати роботу, бути організатором, адміністратором;
- бути «генератором ідей» чи «аналітиком», але не адміністратором;
- не знаю, не замислювався над подібним питанням;

інше _____

Від чого насамперед, на Вашу думку, залежить успіх людини у житті?

- від її характеру та здібностей;
- від спеціальної освіти;
- від зв'язків з «корисними» людьми;
- від везіння, щасливої долі, «фарту»;
- від щасливого випадку; збігу обставин
- не знаю;

інше _____

Проаналізуйте зазначені нижче цінності і пронумеруйте їх числами від 1 до 14: від найважливішої – до найменш важливої, на Вашу думку (проранжуйте)

- мати надійних і цікавих друзів;
- виховати в собі сильний характер;
- отримати матеріальну незалежність;
- досягти хорошого фізичного розвитку: бути «в хорошій формі»; отримати цікаву професію;
- розвинути і реалізувати свої творчі можливості;
- отримати вищу освіту;
- стати інтелігентною людиною;
- жити в достатку, без побутових проблем;
- створити щасливу сім'ю;
- стати порядною, чесною людиною;
- досягти високого духовного розвитку;
- розширити свій світогляд, розвинути ерудицію;
- досягти високої посади, набути значимості в суспільстві.

Додаток Г
Матриця можливих об'єктів проєктування для учнів 10-11 класів

Кількість проєктів	Об'єкти проєктно-технологічної діяльності учнів	Основна технологія	Додаткова Технологія	Кількість годин	Очікувані результати навчально-пізнавальної діяльності учнів
1	2	3	4	5	6
Навчальний модуль «Техніки декоративно-ужиткового мистецтва»					
Проект 1	Стілець	Технологія механічної обробки деревини	Технологія ручної обробки деревини	35	<p>Знаннєвий компонент. Знає історію, технології та техніки обробки деревини. Називає структурні елементи власного проєкту. Розуміє чинники, які впливають на якість виконаної роботи. Знає перелік інструментів та пристосувань, необхідних для оздоблення різьбленням.</p> <p>Діяльнісний компонент. Застосовує методи проєктування для вибору оздоблення для проєктування. Добирає матеріали, інструменти та пристосування. Дотримується послідовності виготовлення виробу. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних операцій. Розраховує вартість виробу.</p> <p>Ціннісний компонент. Шанує традиції свого народу. Шанобливо ставиться до творчості народних майстрів України. Усвідомлює необхідність збереження народних традицій, як автентичність народу та зв'язок поколінь. Обґрунтовує обрані технології, які забезпечують якісне виконання проєкту.</p>
Навчальний модуль «Кулінарія»					
Проект 2	Святковий торт	Технологія приготування	Технологія оздоблення	35	<p>Знаннєвий компонент. Знає технології створення кондитерських виробів. Знає інвентар, посуд та обладнання для виконання проєкту. Розуміє чинники, які впливають на якість виготовленого виробу за технологією (хімічні, фізичні, біологічні показники). Називає термінологію кондитерських робіт. Знає правила сервірування стола. Розуміє іноземну термінологію для</p>

		кондитерських виробів	кондитерських виробів в цукровою мастикою		<p>виконання проєкту.</p> <p>Діяльнісний компонент. Застосовує методи проєктування для вибору кондитерського виробу. Добирає рецептуру, визначає необхідну кількість інгредієнтів для приготування борошняного кондитерського виробу, добирає необхідний кухонний інвентар та посуд. Готує борошняний кондитерський виріб та оздоблює його цукровою мастикою з дотриманням технологічної послідовності. Дотримується правил гігієни та безпеки праці. Презентує проєкт. Сервірує стіл до чаю/кави. Розраховує орієнтовну вартість виготовленого виробу та аналізує можливості його реалізації.</p> <p>Ціннісний компонент. Критично ставиться до вибору інгредієнтів, які впливають на здоров'я споживача. Усвідомлює значення екологічно чистих продуктів харчування. Обґрунтовує обрані технології, які забезпечують якісне виготовлення кондитерського виробу. Усвідомлює важливість безпечної організації процесу виготовлення кондитерського виробу. Усвідомлює значення приготування домашніх кондитерських виробів для економії бюджету сім'ї</p>
Навчальний модуль «Дизайн сучасного одягу»					
Проект 3	Святковий	Технологія виготовлення швейних виробів машинним способом	Технологія оздоблення одягу	35	<p>Знаннєвий компонент. Знає основи дизайну для створення карнавального одягу: називає принципи формотворення одягу, етапи художнього конструювання швейного виробу. Розпізнає та називає сучасні текстильні матеріали та їх властивості. Знає особливості розкрою швейного виробу, що проєктується. Знає технологію виготовлення швейного виробу, термінологію ручних, машинних робіт та волого-теплової обробки. Розуміє чинники, які впливають на якість виконаної роботи за технологією. Називає структурні елементи власного проєкту. Розуміє іноземну термінологію швейного виробництва.</p> <p>Діяльнісний компонент. Застосовує методи проєктування у створенні моделей карнавального одягу. Виконує замальовки майбутнього виробу, комбінує та здійснює пошук його форми відповідно до визначених завдань проєкту. Добирає текстильні матеріали для виготовлення виробу. Вміє знімати мірки для виготовлення швейного виробу, виконує технічне конструювання та моделювання. Розраховує вартість виробу. Визначає послідовність виготовлення виробу. Добирає вид та спосіб обробки, оздоблення виробу, фурнітуру, інструменти та пристосування. Дотримується послідовності виготовлення виробу відповідно до запланованих робіт. Дотримується правил безпечної праці при виконанні технологічних</p>

				<p>операцій. Презентує проєкт.</p> <p>Ціннісний компонент. Критично ставиться до добору текстильних матеріалів, склад яких впливає на здоров'я. Обґрунтовує обраний спосіб обробки, що забезпечує якісне виконання проєкту. Усвідомлює роль дизайну у створенні власного стилю. Визначає можливості реалізації виготовленого проєкту. Усвідомлює важливість безпечної організації процесу виготовлення швейного виробу</p>
--	--	--	--	---